

**TERK SEBEBİYLE
BOŞANMA
(TMK m. 164)**

ÖDEMELİ İSTEME VE GENEL DAĞITIM

YETKİN Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.

Strasburg Caddesi No: 31/A 06430 Sıhhiye / ANKARA

Tel: 0 (312) 231 42 34 (35) – 232 03 43 Faks: 229 87 85

Şube: Abide-i Hürriyet Cad. No: 158 34381 Şişli / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 234 50 56 (57) Pbx Fax: 0 (212) 234 50 58

e-mail: yetkin@yetkin.com.tr <http://www.yetkin.com.tr>

Yayınevi Sertifika No: 47453

Yayın Kodu: ISBN : 978-605-05-1889-4

© Yetkin Yayınları 2024

Dizgi: YETKİN Elektronik Yayımcılık Sistemleri

Baskı: YETKİN BASIMEVİ

Kâzım Karabekir Caddesi No: 95/7-8-10

Tel: 0 (312) 341 00 06 06060 ANKARA

Matbaa Sertifika No: 75879

ÖMER UĞUR GENÇCAN
YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
ONURSAL BAŞKANI

TERK SEBEBİYLE
BOŞANMA
(TMK m. 164)

GENİŞLETİLMİŞ
13. BASKI

YETKİN YAYINEVİ
Ankara - 2024

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ YERİNE	V
İÇİNDEKİLER	IX
KAYNAKÇA	LXXXIII
KISALTMALAR	LXXXV

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

§ 1. BOŞANMA KAVRAMINA GENEL BAKIŞ	1
I. TANIMI	1
II. HUKUKİ NİTELİĞİ	2
A. BOŞANMA DAVASI AÇMA HAKKI	2
1. Bozucu Yenilik Doğuran Hak	2
2. Dava Yolu İle Kullanılabilir	2
B. BOŞANMA KARARI	2
1. Bozucu Yenilik Doğuran Karar	3
2. Kesin Biçimde Geleceğe Etkili	3
3. Mutlak Etkili	3
III. KONUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLER	3
A. BİREYCI GÖRÜŞ	5
B. TOPLUMCU GÖRÜŞ	5
IV. DÜZENLENME BİÇİMLERİ	6
A. BOŞANMAYI REDDEDEN SİSTEM	6
B. BOŞANMAYI KABUL EDEN SİSTEMLER	7

1. Serbest Boşanma Sistemi	8
2. Mahkeme Kararıyla Boşanma Sistemi	13
3. İdari İşlemlerle Boşanma Sistemi	13
a. Konsolosluk Memurluğunda	13
b. Noterlerde	13
c. Belediye Başkanlıklarında	14
d. Nüfus Müdürlüklerinde	14
e. Valiliklerde	14
V. UNSURLARI	14
A. GEÇERLİ BİR EVLİLİK BULUNMALIDIR	15
1. Genel Olarak	15
a. Yurt İçinde Yapılan Evlilik	15
b. Yurt Dışında Yapılan Evlilik	17
2. Farklılıkları Olanlar	20
a. Farklı Dinde Olanlar	20
b. Farklı Mezhepte Olanlar	20
c. Farklı Irkta Olanlar	21
d. Farklı Dilde Olanlar	21
e. Farklı Renkte Olanlar	21
3. Aynı Cinsten Olanlar	22
4. Cinsiyet Değiştirmiş Olanlar	22
5. Çocuk Yaşta Evlenenler	24
6. Hayat Ortaklığı Olanlar	25
a. Kayıtsız Hayat Ortaklığı	25
aa. Özellikleri	26
aaa. Herhangi Bir Şekil Şartına Bağlı Olmadan Kurulur	26
bbb. Evlenme Niyetine Gerek Yoktur	26

ccc. Evliliğin Tüm Yükümlülükleri Yerine Getirilir ..	26
ddd. Belirli Şekilde Süreklilik Taşır.....	27
eee. Herhangi Bir Şekil Şartına Bağlı Olmadan Sona Erer.....	27
bb. Çeşitleri	27
aaa. Aynı Cinsiyettekilerin Kayıtsız Hayat Ortaklığı	27
bbb. Farklı Cinsiyettekilerin Kayıtsız Hayat Ortaklığı	27
b. Kayıtlı Hayat Ortaklığı.....	28
aa. Özellikleri	28
aaa. Resmi Sicile Kayıt veya Tescille Kurulur	28
bbb. Kanun Tarafından Düzenlenen Hak ve Yükümlülükler Doğurur	28
ccc. Boşanma Söz konusu Değildir	29
bb. Çeşitleri	29
aaa. Aynı Cinsiyettekilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ...	29
bbb. Farklı Cinsiyettekilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı	29
7. Birden Çok Kadın veya Erkek Evlenenler.....	30
8. Muvazaalı Evlenenler	33
9. Common Law Evlilikleri Olanlar	34
10. Homoparental Aile Olanlar	35
11. Tek Ebeveynli Aile Olanlar.....	35
12. Eş Cinsel Evlilikleri Olanlar.....	35
13. Dini Nikâhlı İlişki Olanlar.....	36
B. EŞLER HAYATTA BULUNMALIDIR.....	36
C. KANUNDA DÜZENLENEN HALLER BULUNMALIDIR.....	37
D. MAHKEME KARARI BULUNMALIDIR.....	38
VI. DAYANDIĞI İLKELER	40

A. İRADE İLKESİ.....	41
B. KUSUR İLKESİ	42
C. EVLİLİK BİRLİĞİNİN SARSILMASI İLKESİ	42
D. ELVERİŞSİZLİK İLKESİ.....	43
E. EYLEMLİ AYRILIK İLKESİ	44
VII. TÜRK MEDENÎ KANUNUNUN DAYANDIĞI İLKELER.....	45
§ 2. BOŞANMA HUKUKUNUN KAYNAKLARI	47
I. GENEL OLARAK.....	47
II. MEVZUAT KAYNAKLARI	47
A. ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER	48
B. ANAYASA	49
1. Kanun Önünde Eşitlik (TCA m. 10).....	49
2. Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı (TCA m. 17 f. I).....	49
3. Bilim ve Sanat Hürriyeti (TCA m. 27 f. I).....	50
4. Hak Arama Hürriyeti (TCA m. 36 f. I).....	51
5. Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları (TCA m. 41).....	52
6. Eğitim ve Öğrenim Hakkı (TCA m. 42 f. I).....	52
7. Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı (TCA m. 50 f. II).....	53
C. KANUNLAR	53
1. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usûllerine Dair Kanun	53
2. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu	54
3. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu	55
4. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ve Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun	56
5. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun	56
D. TÜZÜKLER.....	56

E. YÖNETMELİKLER (HMK m. 449)	57
1. Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik	57
2. Elektronik Tebligat Yönetmeliği	57
II. İÇTİHAT KAYNAKLARI	57
A. BİLİMSEL İÇTİHAT (İLMÎ İÇTİHAT/ BİLİMSEL GÖRÜŞLER/ DOKTRİN/ ÖĞRETİ) (TMK m. 1 f. II).....	58
B. YARGISAL İÇTİHAT (KAZAÎ İÇTİHAT/YARGITAY KARARLARI) (TMK m. 1 f. II).....	58
§ 3. BOŞANMA SEBEPLERİNİ SINIFLANDIRMA	59
I. GENEL OLARAK.....	59
A. SINIRLI SAYIDA DÜZENLENMİŞTİR	60
B. EMREDİCİ NİTELİKTE DÜZENLENMİŞTİR.....	60
II. SINIFLANDIRMA	60
A. KONULARINA GÖRE.....	61
1. Özel Boşanma Sebepleri	62
a. Sınırlı Sayıda Öngörülmüştür.....	62
b. Belli Sebepler Öngörülmüştür.....	62
2. Genel Boşanma Sebepleri	63
a. Belli Bir Vakıya Dayalı Değildir.....	64
b. Önceden Belirlenmesi Olanaksızdır	64
c. Çok Çeşitli Vakıalar Olabilir.....	65
B. ETKİLERİNE GÖRE.....	65
1. Mutlak Boşanma Sebepleri	65
2. Nisbî Boşanma Sebepleri	67
§ 4. KAVRAM VE SINIFLANDIRMAKİ YERİ.....	69
I. KAVRAM.....	69
II. SINIFLANDIRMADAKİ YERİ	70

A. ÖZEL BOŞANMA SEBEBİDİR	70
B. MUTLAK BOŞANMA SEBEBİDİR	71
C. KUSURA DAYALI BOŞANMA SEBEBİDİR.....	72
1. Davalının Kusurlu Olması Gerekir	72
2. Kusur Kıyaslaması Yapılamaz.....	72
§ 5. EVLİLİK KOŞULU	75
I. GENEL OLARAK.....	75
II. UYGULANACAK STATÜLER.....	75
A. EVLİLİK HUKUKEN KURULMUŞSA UYGULANIR (TMK m. 142).....	75
B. BATIL EVLİLİKLERDE UYGULANIR (TMK m. 156)	77
1. Mutlak Butlan (TMK m. 145-147).....	77
2. Nisbi Butlan (TMK m. 148-153)	79
C. EVLİLİK TESCİL EDİLMESE DE UYGULANIR (5490 SK m. 23 f. I)	81
III. UYGULANMAYACAK STATÜLER.....	82
A. YOK EVLİLİKLERDE UYGULANMAZ	82
1. Kavram.....	83
a. Hükümsüzlük Kavramı	83
b. Yokluk Kavramı	85
2. Evlenmenin Yokluğu Sebepleri	87
a. Aynı Cinsten Kişiler Arasında Yapılması.....	87
b. Evlendirme Memuru Bulunmadan Yapılması.....	88
aa. Sadece Birbirine İrade Açıklaması	89
bb. Yetkili Olmayan Kişiye İrade Açıklaması	89
c. Taraflar Hazır Bulunmadan Yapılması	90
aa. Aynı Yerde Hazır Olmamak	91
bb. Aynı Zamanda Hazır Olmamak	91
cc. Bizzat Hazır Olmamak.....	91

3. Evlenmenin Yokluğunun Sonuçları	93
a. Evlenme Kendiliğinden Hükümsüzdür	93
b. Evlenmenin Yokluğunun Tespiti Davası Açılabilir	93
aa. Her İlgili Açılabilir	94
bb. Her Zaman Açılabilir	95
cc. Her Türlü Delille Kanıtlanabilir	95
dd. Aile Mahkemesi Görevlidir	95
c. Boşanma Davası Açılmasına Olanak Vermez	96
d. Kayıt Varsa Düzeltilmesi Dava Edilebilir	96
e. Özel Kanun Varsa Evlilik Olarak Tescil Edilebilir	97
f. Uzun Süre Geçmesi Yokluğu Ortadan Kaldırılmaz	98
B. NİŞANLILIKTA UYGULANMAZ	99
C. EVLİLİK BENZERİ YAŞAM MODELLERİNDE UYGULANMAZ	99
1. Common Law Evlilik	100
2. Kayıtsız Hayat Ortaklığı	100
a. Özellikleri	101
aa. Herhangi Bir Şekil Şartına Bağlı Olmadan Kurulur	101
bb. Evlenme Niyetine Gerek Yoktur	101
cc. Evliliğin Tüm Yükümlülükleri Yerine Getirilir	101
dd. Belirli Şekilde Süreklilik Taşır	102
ee. Herhangi Bir Şekil Şartına Bağlı Olmadan Sona Erer	102
b. Çeşitleri	102
aa. Aynı Cinsiyettekilerin Kayıtsız Hayat Ortaklığı	102
bb. Farklı Cinsiyettekilerin Kayıtsız Hayat Ortaklığı	102
3. Kayıtlı Hayat Ortaklığı	103
a. Özellikleri	103

aa. Resmi Sicile Kayıt veya Tescille Kurulur.....	103
bb. Kanun Tarafından Düzenlenen Hak ve Yükümlülükler Doğurur	103
cc. Boşanma Söz konusu Değildir.....	104
b. Çeşitleri.....	104
aa. Aynı Cinsiyettekilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı.....	104
bb. Farklı Cinsiyettekilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı	104
4. Homoparental Aile.....	105
5. Tek Ebeveynli Aile	105
6. Boşanma Sonrası Hayat Arkadaşlığı.....	105
7. Eş Cinsel Evlilik	106
D. DİNİ NİKÂHLI İLİŞKİDE UYGULANMAZ	106
E. EVLİLİK ÖNCESİ İLİŞKİDE UYGULANMAZ	107
F. EVLİLİĞİN SONLANMASINDAN SONRAKİ İLİŞKİDE UYGULANMAZ.....	108
G. DUYGUSAL İLİŞKİLERDE (FLÖRT) UYGULANMAZ.....	108
§ 6. ORTAK YAŞAMDAN AYRILMA KOŞULU/ TERK TÜRLERİ	109
I. GENEL OLARAK.....	109
II. TERK TÜRLERİ	111
A. GERÇEK TERK	112
1. Kavram.....	112
2. Terk Edilen Eş Dava Açabilir	114
3. Terk Eden Eş Dava Açamaz	114
B. YAPINTI TERK	115
1. Ortak Konutu Terk Etmeye Zorlayan/Terk Eden Eş Dava Açamaz.....	117
a. Evden Kovmak	117
b. Hayvanlara Bakmaya Zorlamak.....	121
c. Fiziksel Şiddet Uygulamak	122

d. Aşırı Alkol Kullanmak	123
e. Hakaret/Küfür Etmek	123
f. Eşyaları Dışarı Atmak	124
g. Hastalığı ile İlgilenmemek	125
h. Birlik Görevlerini Yerine Getirmemek	125
2. Haklı Bir Sebep Olmaksızın Ortak Konuta Dönmeyi Engelleyen/ Terk Eden Eş Dava Açamaz.....	126
3. Yapıntı Terke Maruz Bırakılan/Terk Edilen Eş Dava Açabilir.....	127
§ 7. ORTAK YAŞAMA SON VERME KASTI KOŞULU	133
I. GENEL OLARAK.....	133
II. ORTAK YAŞAMA SON VERME KASTININ ÖLÇÜSÜ	133
A. BOŞANMA SEBEBİ OLUŞTURMAYAN AYRI YAŞAMALAR.....	134
1. Askerlik	134
2. Ceza Evinde Bulunma	134
a. Hükümlülük.....	134
b. Tutuklanma	134
3. Gözaltına Alınma	134
4. Hastalık	135
5. Karantina	135
6. Öğrenim.....	135
7. Kaçırılma.....	136
8. Memuriyetin Gereği	136
9. Sınır Dışı Edilme.....	136
10. Esirlik	137
11. İş Seyahati	137
B. BOŞANMA SEBEBİ OLUŞTURMAYAN AYRI KALMALAR	137

1. Ayrı Odada Yatmak	137
2. Yemeği Ayrı Yemek	138
3. Cinsel İlişkiden Kaçınmak	138
§ 8. AYRILIĞIN HUKUKA AYKIRI OLMASI KOŞULU	139
I. GENEL OLARAK.....	139
II. KOŞULUN GERÇEKLEŞMESİ.....	139
A. ENGEL KARAR BULUNMAMALIDIR.....	140
1. Birlikte Yaşamaya Ara Verme Kararı Bulunmamalıdır	140
2. Ayrılık Kararı Bulunmamalıdır.....	142
3. Korunma/Uzaklaştırma Kararı Bulunmamalıdır	142
B. AYRI BİR BOŞANMA VEYA AYRILIK DAVASI BULUNMAMALIDIR	145
1. Ayrı Dava Karara Bağlanmamışsa.....	145
2. Ayrı Dava Karara Bağlanmış Olup Kesinleşmemişse	148
3. Ayrı Dava Müracaata Bırakılmışsa.....	149
4. Ayrı Davadan Feragat Edilmişse	151
5. Ayrı Davanın Reddinden Sonra Yeterli Süre Geçmemişse	152
C. TEDBİR NAFKASI VERİLMİŞSE DAVA TARİHİNDEN DÖRT AY GEÇMİŞ OLMALIDIR	153
1. Tedbir Nafakası Dosyası İncelenmelidir.....	153
2. Nafaka Hükümünün Dava Tarihinden İtibaren Dört Ay Geçmişse İhtar İstenebilir	154
3. Nafaka Hükümünün Dava Tarihinden İtibaren Dört Ay Geçmemişse İhtar İstenemez	157
D. AYRI YAŞAMAK KONUSUNDA ORTAK ARZU BULUNMAMALIDIR	160
E. DAVET EDİLEN EŞ AKIL HASTASI OLMAMALIDIR	160
F. ARALARINDA İYİNİYETİ KALDIRAN VE DEVAM EDEN BİR DAVA BULUNMAMALIDIR.....	160

1. Ceza Davası Bulunmamalıdır.....	161
a. Ceza Soruşturması Bulunmamalıdır.....	161
b. Ceza Kovuşturması Bulunmamalıdır	162
2. Evlenmenin Butlanı Davası Bulunmamalıdır.....	163
3. Tedbir Nafakası Davası Bulunmamalıdır	164
a. Nafaka Davasının Açılmasından İtibaren Dört Ay Geçmedikçe İhtar İstenemez	164
b. İhtar İstek Tarihinden Önceki Dört Aylık Fiili Ayrılık Döneminden “Evvel” Açılan Nafaka İsteği Haklı Bulunmuşsa Dava Reddedilir	165
4. Tazminat Davası Bulunmamalıdır.....	165
5. Ziynet Alacağı Davası Bulunmamalıdır	166
6. Tapu İptal ve Tescil Davası Bulunmamalıdır.....	166
7. Diğer Davalar	166
§ 9. DAVET EDİLEN KONUTUN HAZIRLANMIŞ OLMASI KOŞULU	167
I. GENEL OLARAK.....	167
II. KOŞULUN GERÇEKLEŞMESİ	167
A. KONUT KAVRAMI	167
B. KONUT SÜRESİNDE HAZIRLANMALIDIR.....	173
1. İhtar İsteminden Dört Ay Önce Hazırlanmalıdır	173
2. Çekişme Varsa Ne Zaman Hazırlandığı Belirlenmelidir.....	174
3. Davet Edilen Konut Değiştirilmemiş Olmalıdır	175
4. Davet Edilen Konutta Oturuyor Olunmalıdır	175
C. KONUT DÖŞENMİŞ OLMALIDIR	175
1. Yeterli Eşya Bulunmalıdır.....	176
2. Yeterli Yiyecek İçecek Bulunmalıdır	177
3. Yeterli Yakacak Bulunmalıdır.....	178
D. KONUT BİRLİKTE SEÇİLMİŞ OLMALIDIR.....	178

1. Genel Olarak	178
2. Eşler Tarafından Ortak Konut Seçimi (TMK m. 186 f. I)....	179
a. Kural Olarak Ortak Konut Seçimi	180
b. Birlikte Seçilmediği İtiraz Olarak İleri Sürülmelidir	182
c. Davete Uyulmuşsa İtiraz Edilemez.....	182
3. Hâkim Tarafından Ortak Konut Seçimi (TMK m. 195).....	183
4. Temsil Yetkisine Dayanılarak Ortak Konut Seçimi (TMK m. 188).....	190
5. Eşlerden Birinin Seçimine Diğerinin Muvafakat Etmesi	194
E. KONUTUN MADDİ BAĞIMSIZLIĞI BULUNMALIDIR.....	195
1. Konut Bağımsız Kullanılır Olmalıdır.....	195
2. Konut Ortak Kullanılmamalıdır	196
3. Konut Güvenli Olmalıdır	197
4. Konut İhtardan Dört Ay Önce Bağımsız Olmalıdır	198
F. KONUTUN MANEVİ BAĞIMSIZLIĞI BULUNMALIDIR ...	198
1. Fiziki Manevi Bağımsızlık.....	198
a. Aynı Apartmanda Oturmak.....	199
aa. Alt Katta Oturmak	199
bb. Üst Katta Oturmak	200
cc. Aynı Katta Oturmak	200
dd. Diğer Katta Oturmak	200
ee. Yeme İçme Birlikte Oturmak	202
b. Aynı Bahçe İçinde Oturmak	202
2. Kişisel Manevi Bağımsızlık	202
a. Ana, Baba ve Kardeşlerle Oturmak	203
aa. Bakıma Muhtaç Olmalıdır	205
bb. Boşanma Sebebi Yaratmamalıdır	206
cc. Zorunlu Sebep Bulunmamalıdır.....	206

b. Üvey Çocuklarla Oturmak.....	206
aa. Ortak Olmayan Çocuk Ergin Değilse.....	207
bb. Ortak Olmayan Çocuk Erginse	207
aaa. Bakıma Muhtaç Olmalıdır.....	207
bbb. Boşanma Sebebi Yaratmamalıdır	208
3. Zamansal Manevi Bağımsızlık.....	208
G. KONUTUN DAVALININ GİRİŞİNE HAZIR OLMASI YETERLİDİR	209
§10. İHTARA UYULMAMASI KOŞULU/ İHTARIN MAHKEME TARAFINDAN YAPILMASI.....	211
I. GENEL OLARAK.....	211
II. İHTARIN MAHKEME TARAFINDAN YAPILMASI	212
A. İHTARIN NİTELİĞİ.....	212
1. İhtar Dava Değil Bir İşlemdir.....	212
a. Değişik İşler Kaydına Alınmalıdır	213
b. Çekişmesiz Yargı İşlerinden Sayılır.....	213
2. İhtar Dava Şartıdır.....	214
3. İhtar İle Yurt Dışına Davet Yapılabilir.....	215
a. Yurt Dışında Oturan Türkiye'ye Davet Edemez	215
b. Yurt Dışı Davete Eklenecek Belgeler.....	215
aa. Gidiş Dönüş Bileti.....	215
bb. Pasaport.....	216
cc. Oturma İzni	216
dd. İkamet Belgesi.....	217
ee. Vize Belgesi	217
ff. Muvafakat Belgesi	217
c. Yurt Dışı Davete Uyuma Süresinin Başlangıcı	217
d. Yurt Dışına Çağırın Giderleri Karşılmalıdır	218
4. İhtar Kararına Yönelik Usul Hükümleri.....	218

a. İhtar Kararını Görevli Mahkeme Verebilir	218
aa. Aile Mahkemesi ile İhtar Yapılabilir	218
bb. İletişim Araçları ile İhtar Yapılamaz	219
cc. Avukat Aracılığı ile İhtar Yapılamaz.....	220
dd. Vekil Aracılığı ile İhtar Yapılamaz.....	220
b. İhtar İsteminde Yetki Kuralı Uygulanmaz	220
c. İhtar İsteminde Kanun Yolu.....	220
aa. Kabul Edilen İhtar İstemine Kanun Yolu Kapalıdır	221
bb. Kabul Edilmeyen İhtar İstemine Kanun Yolu Açıktır.....	221
B. İHTARIN SÜRESİ.....	223
1. Dört Ay Ortak Konuttan Ayrılma Gerçekleşmelidir.....	223
a. Fiili Ayrılık Tarihi Gösterilmiş Olmalıdır.....	223
b. Dört Aylık Süre Dolmuş Olmalıdır.....	224
c. Ayrılık Süresinin Dört Ay Olması Yeterlidir.....	225
2. İki Ay Ortak Konuta Dönme Süresi Dolmalıdır	226
C. İHTAR DİLEKÇESİNİ İNCELEME.....	228
1. Şekli Anlamda Uygunluk Varsa.....	228
2. Şekli Anlamda Uygunluk Yoksa.....	229
D. İHTARIN GERÇEK TERK HALİNDE İÇERİĞİ.....	230
1. Tarafların Ad, Soyad ve Adresleri	231
a. İhtar Gönderen Eşin Adı ve Soyadı ile Adresi (OKDY m. 8 f. I/a).....	231
b. İhtar Gönderilen Eşin Adı ve Soyadı ile Adresi (OKDY m. 8 f. I/b)	231
2. Davet Edilen Konutun Açık Adresi ve Anahtarın Yeri.....	232
a. Davet Edilen Konutun Açık Adresi Yazılmalıdır (OKDY m. 8 f. I/c).....	232

b. Davet Edilen Konutun Anahtarının Yeri Yazılmalıdır (OKDY m. 8 f. I/d).....	233
c. Tebliğ Edilen İhtar Dilekçesinde Açık Adresin Bulunması Yeterlidir	234
d. Maruf Yerler İçin Adres Yazılmaması Eksiklik Sayılmaz.....	234
e. İhtar Dilekçesinde Yazılmayan Konuta Davet Yapılamaz	234
f. Ortak Konuta Davet Yapılabilir	235
3. Dönüş Süresi (OKDY m. 8 f. I/e).....	236
a. Dönüş Süresi Açıkça Gösterilmelidir.....	236
b. Dönüş Süresi Değiştirilmemelidir	237
c. Dönüş Süresi Sınırlandırılmamalıdır.....	239
4. Yol ve Konaklama Gideri (OKDY m. 8 f. I/ç).....	240
a. Yol ve Konaklama Gideri Başka Adrese Gönderilmemelidir	240
b. Yol ve Konaklama Gideri Başka Sebep Gönderilmemelidir	241
c. Yol ve Konaklama Gideri Kısa Mesafelerde Gerekli Değildir	242
d. Yol ve Konaklama Gideri Konutta Ödemeli Gönderilmelidir	242
aa. Yol ve Konaklama Gideri Adi Posta Havalesi İle Gönderilemez	244
bb. Yol ve Konaklama Gideri Merciiine Gitme Zorunluluğu Yüklenemez.....	245
cc. Konuta Gidilmişse Yol ve Konaklama Gideri Ödeme Sorun Değildir	246
e. Yol ve Konaklama Giderinde Gerekli Miktar Araştırılmalıdır.....	246
f. Yol ve Konaklama Gideri Yeterli Olmalıdır	248
aa. Yurt İçi Davetlerde Yol ve Konaklama Gideri	249

bb. Yurt Dışı Davetlerde Yol ve Konaklama Gideri.....	251
g. Yol ve Konaklama Gideri Almaktan Kaçınmanın Etkisi Yoktur.....	251
h. Yol ve Konaklama Gideri Yetersizliği İtiraz Olarak İleri Sürülmelidir.....	251
1. Yol ve Konaklama Giderinin Ele Geçmediği İddiası Araştırılmalıdır.....	253
i. Yol ve Konaklama Giderinin Alındığı veya Alınmasından İmtina Edildiği Tarihten Süre Başlar	253
j. Yol ve Konaklama Gideri Yargılama Gideri Olarak Ödenmelidir	254
k. Yol ve Konaklama Gideri Ödenmemişse Dava Reddedilmelidir	254
5. İhtara Uymamanın Hukuki Sonuçları (OKDY m. 8 f. I/e)...	255
E. İHTARIN YAPINTI TERK HALİNDE İÇERİĞİ.....	255
1. Tarafların Ad, Soyad ve Adresleri	256
a. İhtar Gönderen Eşin Adı ve Soyadı ile Adresi (OKDY m. 8 f. I/a).....	256
b. İhtar Gönderilen Eşin Adı ve Soyadı ile Adresi (OKDY m. 8 f. I/b)	257
2. Ortak Konutun Açık Adresi	257
3. Önlemlerin Alınması.....	257
4. Ortak Konuta Kabul Etme Gereği.....	258
5. Ortak Konuta Kabul Etmemenin Hukuki Sonuçları.....	259
F. İHTARIN USULÜ	259
1. İhtarın Tebliğ Edilmesi	259
a. Tebligat, Terk Eden/Etmiş Sayılan Eşe Yapılmalıdır	259
b. Tebligat, Tebligat Kanunu Hükümlerine Uygun Yapılmalıdır (OKDY m. 10).....	260
aa. Tebligatın Yapılması (Teb. K. m. 1).....	260

bb. Aynı Konutta Oturan Kişilere veya Hizmetçiye Tebliğat (Teb. K. m. 16).....	260
cc. Tebliğ İmkansızlığı ve Tebellüğden İmtina (Teb. K. m. 21).....	260
dd. Tebliğ Mazbatası (Teb. K. m. 23).....	262
ee. Tebligatın İlânen Yapılması (Teb. K. m. 28-31).....	264
ff. Usulüne Aykırı Tebliğin Hükümü (Teb. K. m. 32).....	266
gg. Tebligatın Usulsüzlüğü İleri Sürülmelidir.....	266
2. İki İhtarda Bulunulması.....	267
3. İhtarın İslahla İstenilmesi	269
§11. İHTARA UYULMAMASI KOŞULU/ İHTARIN NOTER TARAFINDAN YAPILMASI.....	271
I. GENEL OLARAK.....	271
II. İHTARIN NOTER TARAFINDAN YAPILMASI.....	271
A. YETKİNİN ESASI (Not. K. m. 71/A, 71/B f. V).....	271
B. UYGULANACAK USUL (Not. K. m. 71/B)	274
1. Başvuru	274
a. Başvuru Şekli	275
aa. Yazılı Başvuru (Not. K. m. 71/B f. I, OKDY m. 10).....	275
bb. Sözlü Başvuru (Not. K. m. 71/B f. I, OKDY m. 10).....	275
b. Başvuru Yeri	275
c. Başvuru Yapacak Kişi.....	275
aa. Bizzat Eşin Kendisi.....	276
bb. Eşin Vekili	277
d. Başvuruda Verilecek Bilgiler	277
2. Tutanak Düzenleme (Not. K. m. 71/B f. I, OKDY m. 10) ...	277
3. Özel Kanunlardaki Usul Uygulanır (Not. K. m. 71/B f. I) ...	278
4. İlgilisine Belge Verme (Not. K. m. 71/B f. I).....	278

5. İşlemi Yapmaya Yetkili Kişiler (Not. K. m. 71/B f. II, OKDY m. 11).....	278
a. Noterler	278
b. Görevli	278
c. Noter Stajyeri	279
6. Alınacak Ücret (Not. K. m. 71/B f. IV).....	279
C. İhtar Prosedürü	279
1. Ortak Konuta Davet (OKDY m. 7)	279
2. İhtarın Şekli (OKDY m. 8)	280
3. İhtarın Tebliği (OKDY m. 9)	281
4. Belgelerin Saklanması ve Mahkemeye Gönderilmesi (OKDY m. 12)	281
5. Bilgi ve Belgelerin Elektronik Ortamda Paylaşımı ve Kaydı (OKDY m. 13)	281
6. Nüfus Kaydı Sorgulaması (OKDY m. 14).....	281
§12. İHTARIN SAMİMİ OLMASI GEREĞİ.....	283
I. GENEL OLARAK.....	283
II. İHTARDA SAMİMİYETİN GERÇEKLEŞMESİ	283
A. SAMİMİYETİ KALDIRAN AÇIKLAMADA BULUNMAK.....	283
1. Evliliğin Yürümeyeceğini Açıklamak.....	284
2. İstenmediğini Açıklamak	284
3. Sevmediğini Açıklamak	286
4. Geçinemeyeceğini Açıklamak	286
5. Başkasıyla Evleneceğini Açıklamak	287
6. İhtarını Sinirle Çektiğini Açıklamak	287
7. Çocuğun Soybağından Şüphelendiğini Açıklamak	288
8. Para Yedirmeyeceğini Açıklamak.....	288
9. Kullandığını Açıklamak.....	289

10. Evliliğin Sarsıldığını Açıklamak	289
B. SAMİMİYETİ KALDIRAN DAVRANIŞTA BULUNMAK....	290
1. Başkası İle İlişkisi Sürüyor Olmak	290
2. Şiddet Uygulamak	291
3. Tehdit Etmek	292
4. Konuta Almamak	293
5. Hakaret Etmek.....	294
6. Güven Sarsıcı Davranışta Bulunmak.....	294
7. Başkasını Kaçırarak.....	295
8. Tedavisinde Yalnız Bırakmak	295
9. Konutta Arkadaşlarını Barındırmak	295
10. Evlenmek İçin Görüşmeler Yapmak	296
C. SAMİMİYETİ KALDIRAN ENGELİN BULUNMASI.....	296
1. Cinsel İlişki Kurabilme Yeteneksizliği Sürüyor Olmak	297
2. Hem Terk Hem Birliğin Sarsılması Sebebine Dayanmak	297
3. İhtar Kararının Tebliğinden Uzun Süre Sonra Dava Açmak	299
D. SAMİMİYETE ENGEL KABUL EDİLMEYEN HALLER.....	301
1. İcra İşlemi Yapılması	301
2. Boşanma Davası Sonrası Açıklamalar	302
§13. İHTARIN SONUÇLARI.....	303
I. GENEL OLARAK.....	303
II. İHTARIN SONUÇLARI	303
A. İHTAR İSTEMİNİN SONUÇ DOĞURMADIĞI HALLER.....	303
1. Davalının Davet Edilen Konuta Girememesi	303
a. Hazır Bulunmadığı İçin Konuta Girilememesi.....	304
aa. Davacı Hazır Olmadığı İçin Konuta Girememek.....	304
bb. Davacı Bildirime Rağmen Kapıyı Açmayacağını Söylediği İçin Konuta Girememek.....	306

cc. Davalı İle Çekişmeli Kişi Evde Bulunduğu İçin Konuta Girememek.....	307
b. Anahtar Bırakılmadığı İçin Konuta Girilememesi	308
aa. Konutta Her An Hazır Bulunulacaksa Anahtarın Yeri Bildirilmeyebilir	308
bb. Anahtar Emniyetli Bir Yere Bırakılmalıdır	310
aaa. Komşu.....	310
bbb. Muhtara.....	310
ccc. Karakol	310
ddd. Mahkeme Kalemı.....	310
cc. Anahtarın Yerinin Tebliğ Edilen İhtar Dilekçesinde Yazılması Yeterlidir.....	311
dd. Kendi Anahtarı İle Giren Anahtar Savunması Yapamaz	311
c. Kapı Kilitli Olduğu İçin Konuta Girilememesi.....	312
2. Davalının Haklı Sebeplerle Boşanma Davası Açması	312
3. Davalının Mazeretinin Bulunması	314
a. Tutuklanmak	314
b. Hasta Olmak	315
aa. Kendisinin Hasta Olması	315
aaa. Hastalık Dönmeyi Engeller Nitelikte Olmalıdır.....	315
bbb. Hastalığa İlişkin Uzman Raporu Alınmalıdır ...	316
ccc. Hastalık Kısa Süreli Olsa Bile Dönüş Süresini Sakatlar	316
ddd. Taburcu Olunma Dönüş Süresinin Sakatlanmasını Engellemez	317
bb. Ortak Çocuğun Hasta Olması	317
c. Mevsim Koşulları	317
d. Askerde Olmak	318

e. Doğum Yapmak	318
f. Eğitim Engeli Olmak.....	319
aa. Kendisinin Eğitim Engeli Olması	319
bb. Ortak Çocuğun Eğitim Engeli Olması	319
g. Bulaşıcı Hastalık	319
B. İHTAR İSTEMİNİN SONUÇ DOĞURDUĞU HALLER.....	320
1. İhtardan Uzun Süre Önceki Olaylara Dayanılmış Olması....	320
2. Davalıya Taşınmaz Verilmemiş Olması.....	320
3. Davacının Davalıyı Bizzat Alıp Getirmemesi	321
4. Konuta Dönüşün Ciddî Olmaması.....	321
5. Ortak Konuta Dönmekte Haklılığın Kanıtlanamaması....	321
a. İspat Yükü Davalıdadır	322
b. Vakıa Olarak İleri Sürülmelidir.....	326
6. İhtara Rağmen Haklı Sebep Olmadan Konuta Dönülmemiş Olması.....	326
§14. DİĞER DAVALAR İLE İLİŞKİSİ.....	329
I. GENEL OLARAK.....	329
II. DİĞER DAVALAR İLE İLİŞKİSİ.....	329
A. ZİNA SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ	330
B. HAYATA KAST SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ.....	330
C. PEK KÖTÜ DAVRANIŞ SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ.....	331
D. ONUR KIRICI DAVRANIŞ SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ.....	331
E. SUÇ İŞLEME SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ.....	332
F. HAYSİYETSİZ HAYAT SÜRME SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ	332
G. AKIL HASTALIĞI SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ.....	333

H. EVLİLİK BİRLİĞİNİN TEMELİNDEN SARSILMASI SEBEBİYLE BOŞANMA DAVASI İLE İLİŞKİSİ	333
1. Davet Eden Eşin Aynı Dava Dilekçesinde Talep Etmesi.....	333
2. Davet Edilen Eşin Aynı Dava Dilekçesinde Talep Etmesi ...	335
3. Davet Edilen Eşin Karşı Dava Dilekçesinde Talep Etmesi..	335
I. AYRILIK KARARI VERİLEBİLİR.....	336
İ. ANLAŞMALI BOŞANMA YAPILAMAZ.....	338
§ 15. TARAFLAR.....	341
I. GENEL OLARAK.....	341
II. BOŞANMA DAVASI AÇABİLENLER.....	341
A. DAVA AÇMA HAKKI VERİLEN EŞ AÇABİLİR	342
1. Gerçek Terk Halinde.....	342
2. Yapıntı Terk Halinde	342
B. VEKÂLETEN AÇILABİLİR	347
C. VESAYETEN AÇILABİLİR.....	349
D. VELAYETEN AÇILABİLİR	349
III. BOŞANMA DAVASI AÇILAMAYACAK HALLER.....	349
A. ÜÇÜNCÜ KİŞİ AÇAMAZ.....	349
B. İDARİ MAKAM AÇAMAZ.....	350
C. EŞİN ÖLÜMÜNDEN SONRA AÇILAMAZ.....	351
a. Ölmüş Eşe Karşı Açılmaz	351
b. Ölmüş Eş Adına Açılmaz.....	351
D. TERK EDEN EŞ AÇAMAZ.....	351
E. DİĞERİNİ ORTAK KONUTU TERK ETMEYE ZORLAYAN EŞ AÇAMAZ.....	352
F. HAKLI BİR SEBEP OLMAKSIZIN ORTAK KONUTA DÖNMESİNİ ENGELLEYEN EŞ AÇAMAZ	352
IV. KENDİSİNE BOŞANMA DAVASI AÇILABİLENLER.....	352
A. GERÇEK TERKTE	352

B. YAPINTI TERKTE.....	352
V. BOŞANMA DAVASINI TMK m. 181 HÜKMÜNE GÖRE SÜRDÜREBİLENLER.....	357
A. 4721 SAYILI KANUN İLE BAŞLAYAN DÖNEM	358
B. 22.4.2011-1.10.2011 ARASI DÖNEM	359
C. 1.10.2011 SONRASI DÖNEM	363
D. BOŞANMA DAVASI SÜRDÜRÜLEBİLİR NİTELİKTE OLMALIDIR.....	364
E. DAVACI MİRASÇILARI TMK M. 181 HÜKMÜNE GÖRE DAVAYI SÜRDÜREBİLİR.....	365
§ 16. İSPAT	367
I. İSPAT HAKKI (TCA m. 36 f. I, HMK m. 189)	367
A. KANUNDA BELİRTİLEN SÜRE VE USULE UYGUN OLARAK KULLANILIR (HMK m. 189 f. I).....	368
B. HUKUKA AYKIRI OLARAK ELDE EDİLMİŞ OLAN DELİLLER DİKKATE ALINAMAZ (HMK m. 189 f. II)	368
1. Hukuka Uygun Elde Edilmiş Olan Deliller.....	369
a. Hayat Alanı Kavramı	370
aa. Kamuya Açık Hayat.....	370
bb. Özel Hayat	370
cc. Gizli Hayat.....	371
b. Haberli Olarak Kurulu Araçlarla Ortak Yaşam Alanında Elde Edilen Deliller	373
c. Haberli Olarak Kurulu Araçlarla Ortak Yaşam Alanı Dışında Elde Edilen Deliller.....	373
d. Araçlarla Uyarı Sonucu Elde Edilen Deliller	373
2. Hukuka Aykırı Elde Edilmiş Olan Deliller	373
a. Elde Edenler	374
aa. Taraflarca Hukuka Aykırı Elde Edilmiş Olan Deliller	374
bb. Üçüncü Kişilerce Hukuka Aykırı Elde Edilmiş Olan Deliller.....	381

b. Elde Edilme Şekli	381
aa. Habersiz Çekilen Fotoğraflar	381
bb. Habersiz Görüntü Kaydetme	382
cc. Habersiz Telefon Kaydı	382
dd. Habersiz Mesajları Kaydetme	383
ee. Habersiz Mektupları Açma	383
ff. Habersiz Belgeleri Alma	383
gg. Habersiz Benzeri Her Türlü Davranış	383
c. Saklanması	383
C. BELİRLİ DELİLLERLE İSPATI GEREKEN BAŞKA DELİLLERLE İSPAT OLUNAMAZ (HMK m. 189 f. III)	383
D. DELİLİN CAİZ OLUP OLMADIĞINA MAHKEMECE KARAR VERİLİR (HMK m. 189 f. III)	384
II. İSPAT YÜKÜ (HMK m. 190)	384
V. İSPAT ARAÇLARI	387
A. FOTOĞRAFLAR	387
B. İLETİŞİM ARAÇLARI	387
1. Mektup	387
2. Bilgisayar Kaydı	387
3. Telefon Kaydı	388
4. Ses Kaydı	388
5. Kamera Kaydı	388
6. Mesaj Kaydı	389
7. Sosyal Medya Paylaşımları	389
F. TANIK ANLATIMLARI	389
1. Yetersiz Tanık Beyanları Esas Alınamaz	391
a. Görgüye Dayanmayan Tanık Beyanları	391
b. Soyut Tanık Beyanları	392
c. Aktarıma Dayalı Tanık Beyanları	392

aa. Üçüncü Kişilerden Aktarım	392
bb. Taraflardan Aktarım.....	393
d. Duyuma Dayalı Tanık Beyanları.....	393
e. Husumete Dayalı Tanık Beyanları	393
2. Tarafların Tanık Olarak Beyanları Esas Alınamaz.....	393
3. Vekil Olan Avukat Tanık Olarak Dinlenebilir	394
4. Tanık Beyanı Takdiri Bir Delildir	394
5. Tanık Sayısı Sınırlanmaz	395
D. RESMÎ EVRAKLAR	396
1. Soruşturma Evrakı.....	396
2. Resmi Tutanaklar	396
E. DİĞER DAVA DOSYALARI	396
1. Diğer Deliller Yetersizse Sonucu Beklenmelidir	397
2. Sadece O Dava Dosyasına Dayanılmışsa Sonucu Beklenmelidir	397
IV. İSPAT ARACI SAYILMAYANLAR.....	399
A. İKRAR (HMK m. 188).....	399
B. YEMİN (HMK m. 225-239).....	400

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYGULANACAK İLKELER

& 17. TASARRUF İLKESİ.....	401
I. GENEL OLARAK.....	401
II. TANIMI	401
III. GÖRÜNÜMÜ	402
A. KENDİLİĞİNDEN DAVA AÇILAMAZ/KARAR VERİLEMEZ (HMK m. 24 f. I).....	402
1. İlgililer Dava Açabilir/Açmayabilir	403

2. İlgililer Karşı Dava Açabilir/Açmayabilir.....	403
3. İlgililer Kanun Yoluna Başvurabilir/Başvurmayabilir	404
B. DAVA AÇMAYA ZORLANAMAZ (HMK m. 24 f. II).....	404
C. HAKKINI TALEP ETMEYE ZORLANAMAZ (HMK m. 24 f. II).....	404
D. DAVA KONUSUNU SERBESTÇE BELİRLER.....	404
1. Dava Sebebini Belirler	405
2. Dayanılacak Vakıaları Belirler.....	406
E. DAVA AÇILDIKTAN SONRA TASARRUF YETKİSİ DEVAM EDER (HMK m. 24 f. III)	407
1. Davasından Feragat Edebilir (HMK m. 307, 309 f. II)	407
2. Davasını Karşı Tarafın Açık Rızası ile Geri Alabilir (HMK m. 123)	407
F. DAVAYI KANUN YOLUNA TAŞIMA.....	408
IV. İSTİSNALARI.....	408
A. YARGILAMA GİDERİ KENDİLİĞİNDEN GÖZETİLİR.....	409
B. SEVK VE İDARE KENDİLİĞİNDEN GÖZETİLİR.....	409
& 18. TARAFLARCA GETİRİLME İLKESİ.....	411
I. GENEL OLARAK.....	411
II. DAVA MALZEMESİ KAVRAMI.....	412
III. DAVA MALZEMESİNİN GETİRİLMESİ.....	412
A. TARAFLARCA GETİRİLİR.....	413
B. MAHKEMENİN İŞİ DEĞİLDİR	413
1. Kendiliğinden Dikkate Alınamaz (HMK m. 25 f. I).....	414
2. Kendiliğinden Delil Toplanamaz (HMK m. 25 f. II)	414
3. Hatırlatılmaz (HMK m. 25 f. I).....	414
& 19. TALEPLE BAĞLILIK İLKESİ	415
I. GENEL OLARAK.....	415
II. İLKENİN UYGULANMASI.....	415

A. TALEP SONUCUNDAN FAZLASINA KARAR VEREMEZ	415
B. TALEP SONUCUNDAN BAŞKA BİR ŞEYE KARAR VEREMEZ	416
1. Islah Yapılmamışsa	416
2. Islah Yapılmışsa	418
3. Bir Sebebe Hasredilmişse.....	419
4. Genel Boşanma Sebebiyle Açılmışsa.....	419
III. İLKENİN UYGULANMASI.....	419
A. KENDİLİĞİNDEN KARAR VEREMEZ.....	420
B. HER BİR TALEP HAKKINDA AYRI OLARAK KARAR VERİLMELİDİR.....	420
& 20. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKI.....	421
I. GENEL OLARAK.....	421
II. OLAN BİTENİ BİLME/BİLGİLENME HAKKI (HMK m. 27 f. II/a).....	422
A. DAVAYI BİLME HAKKI	422
B. DURUŞMA GÜNÜNÜ BİLME HAKKI.....	423
1. Ön İnceleme Duruşmasını Bilme Hakkı (HMK m. 139).....	423
2. Tahkikat Duruşmasını Bilme Hakkı (HMK m. 147 f. I)	425
3. Sözlü Yargılama Duruşmasını Bilme Hakkı Var İdi (HMK m. 147 f. I, 186 f. I).....	426
C. DELİLLERİ BİLME HAKKI	427
D. GEREKÇEYİ BİLME HAKKI	427
E. İŞLEMLERİ BİLME HAKKI	428
1. Tarafların İşlemlerini Bilme Hakkı	428
2. Mahkemenin İşlemlerini Bilme Hakkı	429
III. OLAN BİTENİ AÇIKLAMA VE İSPAT HAKKI (HMK m. 27 f. II/b).....	429
A. AÇIKLAMA HAKKI.....	429

1. Açıklayan Tarafın Göstereceği Davranış	431
a. Adap Dışı Açıklama Yapılamaz.....	431
b. Konu Dışı Açıklama Yapılamaz	431
2. Hâkimin Göstereceği Davranış	431
a. Şefkatle Dinlemelidir	432
b. Sabırla Dinlemelidir	432
c. Anlayışla Dinlemelidir.....	432
B. İSPAT HAKKI (HMK m. 27 f. II/b).....	432
IV. DEĞERLENDİRTME VE GEREKÇELENDİRTME HAKKI (HMK m. 27 f. II/c)	433
A. AÇIKLAMALARI DEĞERLENDİRTME HAKKI.....	433
B. KARARLARI GEREKÇELENDİRTME HAKKI	434
1. Gerekçe Dosya Kapsamı İle Bağdaşmalıdır.....	434
2. Gerekçe Pozitif Hukuk İle Bağdaşmalıdır	434
3. Gerekçe, Sebebi Gösterilmedikçe Yerleşik İçtihatlar İle Bağdaşmalıdır	434
&21. USUL EKONOMİSİ İLKESİ.....	435
I. GENEL OLARAK.....	435
II. UNSURLARI	435
A. BASİTLİK İLKESİ (DÜZENLİ BİÇİMDE YARGILAMA) (HMK m. 30).....	435
B. ÇABUKLUK İLKESİ (MAKUL SÜRE İÇİNDE YARGILAMA) (TCA m. 141 f. IV, HMK m. 30 f. I).....	436
C. UCUZLUK İLKESİ (EN AZ GİDERLE YARGILAMA) (TCA m. 141 f. IV, HMK m. 30 f. I).....	437
III. YANSIMASI	437
A. DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ (HMK m. 166).....	437
B. DAVALARIN AYRILMASI (HMK m. 167).....	437
C. DAVA SONUCUNUN BEKLENİLMESİ	438
D. ÖN SORUN İNCELEMESİ.....	438

E. USULİ KAZANILMIŞ HAK KURALI.....	438
IV. DEĞERLENDİRİLMESİ.....	438
&22. HÂKİMİN DAVAYI AYDINLATMA ÖDEVİ.....	441
I. GENEL OLARAK.....	441
II. AYDINLATMA ÖDEVİNİN TÜRÜ	442
A. MADDİ AYDINLATMA.....	442
B. HUKUKİ AYDINLATMA	442
III. AYDINLATMA ÖDEVİNİN KONUSU.....	443
A. BELİRSİZ HUSUSLAR	443
B. ÇELİŞKİLİ HUSUSLAR.....	443
IV. AYDINLATMA ÖDEVİNİN USULÜ.....	443
A. AÇIKLAMA YAPTIRMA.....	443
B. SORU SORMA	444
C. DELİL GÖSTERİLMESİNİ İSTEME	444
D. TARAFIN KENDİSİNİ DİNLEME.....	444
V. AYDINLATMA ÖDEVİNİN SINIRLARI.....	444
A. SÖYLENMEYEN ŞEYLERİ KAPSAMAZ.....	444
B. SÖYLENMEYEN VAKIALARI KAPSAMAZ	445
C. SÖYLEMEYENE YOL GÖSTERMEYİ KAPSAMAZ.....	445
D. SÖYLEMEYENE İSTİCVABI KAPSAMAZ	445
&23. HUKUKUN KENDİLİĞİNDEN UYGULANMASI İLKESİ	447
I. GENEL OLARAK.....	447
II. TARAFLARCA DAVA MALZEMESİ GETİRİLİR (HMK m. 25).....	447
III. TARAFLARCA HUKUKİ SEBEP GÖSTERİLMESİ ZORUNLU DEĞİLDİR.....	447
A. DAVA DİLEKÇESİNDE HUKUKİ SEBEP GÖSTERMESİ ZORUNLU DEĞİLDİR (HMK m. 119 f. I/g)	447

B. CEVAP DİLEKÇESİNDE HUKUKİ SEBEP GÖSTERMESİ ZORUNLU DEĞİLDİR (HMK M. 129 F. I/F)	448
IV. TARAFLARCA BİLDİRİLEN HUKUKİ SEBEP DEĞİŞTİRİLEBİLİR (HMK m. 141).....	449
V. TARAFLARCA BİLDİRİLEN HUKUKİ SEBEP HÂKİMİ ETKİLEMEZ.....	449
A. YANLIŞ GÖSTEREME HÂKİMİ ETKİLEMEZ	449
B. EKSİK GÖSTEREME HÂKİMİ ETKİLEMEZ	449
C. BİRKAÇ SEBEP GÖSTERME HÂKİMİ ETKİLEMEZ	449
D. HİÇ GÖSTERMEME HÂKİMİ ETKİLEMEZ	450
VI. TARAFLARCA GETİRİLEN VAKIALARIN HUKUKİ NİTELENDİRİLMESİNİ HÂKİM YAPAR	450
VII. TARAFLARCA GETİRİLEN VAKIALARIN HANGİSİNİN SABİT OLDUĞUNU HÂKİM BELİRLER.....	450
VIII. TARAFLARCA GETİRİLEN VAKIALARA UYAN HUKUK NORMATİVİNİ HÂKİM UYGULAR.....	451
A. TÜRK HUKUKUNU KENDİLİĞİNDEN UYGULAR.....	451
B. YETKİLİ OLAN YABANCI HUKUKU KENDİLİĞİNDEN UYGULAR (5718 SK m. 2).....	453
&24. TEKSİF İLKESİ	455
I. GENEL OLARAK.....	455
II. KURAL: BELİRLİ AŞAMAYA KADAR DAVA MALZEMESİ İLERİ SÜRÜLEBİLİR	456
A. DAVACI AÇISINDAN TEKSİF (HMK m. 141 f. I)	456
1. Kural Olarak	457
2. Cevap Dilekçesi Verilmezse ya da Sürede Verilmezse.....	457
B. DAVALI AÇISINDAN TEKSİF (HMK m. 141 f. I).....	457
1. Kural Olarak	457
2. Cevaba Cevap Dilekçesi Verilmezse ya da Sürede Verilmezse	457

3. Cevap Dilekçesi Verilmezse ya da Sürede Verilmezse	457
III. TEKSİF İLKESİNİN İSTİSNALARI	458
A. ISLAH (HMK m. 141 f. II)	458
B. KARŞI TARAFIN AÇIK MUVAFAKATI (HMK m. 141 f. II)	458
C. ESKİ HÂLE GETİRME (HMK m. 95-101).....	458
D. YARGILAMAYI GECİKTİRME AMACI TAŞIMAMAK (HMK m. 145).....	458
E. SÜRESİNDE İLERİ SÜRÜLEMESİNİN İLGİLİ TARAFIN KUSURUNDAN KAYNAKLANMAMASI (HMK m. 145).....	459

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇLARI

§25. TERK SEBEBİYLE BOŞANMANIN SONUÇLARI.....	461
I. GENEL OLARAK	461
II. FER'İ SONUÇLARI	461
A. MADDİ TAZMİNAT (TMK m. 174 f. I).....	461
1. Genel Olarak	462
2. Davacıya Maddi Tazminat Verilebilir	464
3. Davalıya Maddi Tazminat Verilemez	465
B. MANEVİ TAZMİNAT (TMK m. 174 f. II).....	467
1. Genel Olarak	467
2. Davacıya Manevi Tazminat Verilemez	468
3. Davalıya Manevi Tazminat Verilemez.....	476
C. YOKSULLUK NAFKASI (TMK m. 175).....	478
1. Genel Olarak	478
2. Davacıya Yoksulluk Nafakası Verilebilir.....	480

3. Davalıya Yoksulluk Nafakası Verilemez.....	481
D. VELÂYET (TMK m. 336 f. III)	483
1. Genel Olarak	483
2. Davacıya Velayet Verilebilir.....	485
3. Davalıya Velayet Verilebilir	486
E. TEDBİR NAFKASI (TMK m. 169).....	487
1. Genel Olarak	487
2. Davacıya Tedbir Nafakası Verilebilir	490
3. Davalıya Tedbir Nafakası Verilebilir.....	491
F. İŞTİRAK NAFKASI (TMK. m. 182 f. III, 329).....	496
1. Genel Olarak	496
2. Davacı İştirak Nafakası İsteyebilir.....	499
3. Davalı İştirak Nafakası İsteyebilir	500
G. KİŞİSEL İLİŞKİ (TMK m. 323).....	500
1. Genel Olarak	500
2. Davacı Kişisel İlişki Kurulmasını İsteyebilir	503
3. Davalı Kişisel İlişki Kurulmasını İsteyebilir.....	505
III. MAL REJİMİYLE İLGİLİ SONUÇLARI	505
IV. KENDİLİĞİNDEN OLUŞAN SONUÇLARI	507
A. VATANDAŞLIK.....	508
B. ERGİNLİK.....	509
C. KAYIN HISIMLIĞI.....	512
D. SOYADI	512
1. Boşanma Sonrası Kadının Soyadı (TMK. m. 173)	512
a. Evlenmeden Önce Bekâr İdiyse Soyadı (TMK. m. 173 f. I).....	513
b. Evlenmeden Önce Dul İdiyse Soyadı (TMK. m. 173 f. I).....	513
aa. Kural Olarak	513

bb. Evlenmeden Önce Dul Olup Bekârlık Soyadını Kullanması	513
2. Boşandığı Kocasının Soyadını Kullanması	514
a. Kocanın Soyadını Kullanmaya İzin Verilmesi Davası (TMK. m. 173 f. II)	514
aa. Kocanın Soyadını Kullanmaya İzin Koşulları.....	514
aaa. Usulüne Uygun Dava Açılmış Olmalıdır	514
bbb. Kadın Eşin Menfaati Bulunmalıdır	517
ccc. Erkek Eşe Zarar Vermemelidir.....	518
bb. Kocanın Soyadını Kullanmaya İzin Usulü.....	518
aaa. Görevli Mahkeme.....	519
bbb. Erkek Eşe Husumet Yöneltilmelidir.....	520
ccc. Erkek Eşin Kabulü	521
ddd. Zamanaşımı	521
b. Kocanın Soyadını Kullanma İznini Kaldırma Davası (TMK. m. 173 f. III).....	522
aa. Görevli Mahkeme	523
bb. Dava Koca Tarafından Açılabilir	523
cc. Dava Kadın Tarafından Açılabilir.....	524
dd. Nüfus Müdürlüğü Temyiz Edemez	526
ee. Deliller Toplanmalıdır.....	526
3. Boşanan Kadının Hanesi (NHUY m. 28)	527
a. Kocasının Soyadını Kullanmasına İzin Verilmemişse (TMK m. 173, f. I).....	527
b. Kocasının Soyadını Kullanmasına İzin Verilmişse (TMK m. 173, f. II)	528
4. Dul Olarak Evlenip Boşanan Kadının Soyadı ve Hanesi	528
a. Bekârlık Soyadını Taşımaya İzin Verilmesini Aile Mahkemesinden İsteyebilir	528
b. Bekârlık Soyadını Taşımaya İzin Verilmesini Yazılı Olarak veya E-Başvuru İle Talep Edebilir.....	529

5. Boşandığı Eşinin Soyadını Kullanmasına İzin Verilen Kadının Soyadı ve Hanesi.....	529
a. Evlenmeden Önceki Soyadıyla Eşinin Soyadını Birlikte Kullanmak İstemişse.....	529
b. Evlenmeden Önceki Soyadını Kullanmak İstemişse	530
6. Evlenmeyle Türk Vatandaşlığını Kazanıp Boşanan Kadının Soyadı ve Hanesi.....	530
7. Boşanma Kararında Soyadı Belirtilmeden Boşanan Kadının Soyadı ve Hanesi.....	530
8. Tanıma/Tenfiz Kararı Verilerek Boşanan Kadının Soyadı ve Hanesi.....	531
9. Yetkili Kurumlar Tarafından Aile Kütüklerine Tesciline Karar Verilerek Boşanan Kadının Soyadı ve Hanesi	531
10. Boşanma Halinde Çocuğun Hanesi.....	531
E. YENİDEN EVLENME OLANAğI.....	532
1. Kadın Eş Yönünden Yeniden Evlenme Olanağı	532
a. Bekleme Süresi Geçmiş Olmalıdır.....	533
b. Bekleme Süresinde Nişanlanmaya Engel Yoktur	533
c. Bekleme Süresi Kesin Olmayan Evlenme Engelidir.....	533
d. Bekleme Süresinin Sona Ermesi	534
e. Bekleme Süresinin Kaldırılması	534
aa. Kadının Önceki Evliliđinden Gebe Olmadığının Anlaşılması	535
bb. Evliliği Sona Eren Eşlerin Yeniden Birbiriyle Evlenmek İstemeleri	535
2. Erkek Eş Yönünden Yeniden Evlenme Olanağı	536
F. CEBRÎ İCRA YOLUNA GİDİLEBİLMESİ.....	536
G. ZAMANAŞIMININ İŞLEMeye BAŞLAMASI.....	537
H. YASAL MİRASÇILIK SIFATININ KAYBI	537
I. ÖLÜME BAğLI TASARRUFLARLA SAđLANAN HAKLARIN KAYBI.....	538

1. Atanmış Mirasçı Olma Hakkının Kaybı.....	539
2. Vasiyet Alacaklısı Olma Hakkının Kaybı	539
İ. BOŞANMA KARARININ NÜFUSA BİLDİRİLMESİ	539
1. Genel Olarak	540
2. Boşanma Kararlarında Bulunması Gerekli Hususlar (NHK m. 27)	541
3. Boşanma Tarihi (NHUY m. 27)	542
a. Türk Mahkemesinden Verilen Boşanma Kararı.....	542
b. Yabancı Ülke Makamlarınca Verilen Boşanma Kararı ...	542
aa. Tanıma/Tenfiz Kararı Verilmesi	542
bb. Yetkili Kurumlar Tarafından Aile Kütüklerine Tesciline Karar Verilmesi	543
4. Boşanma Kararlarının Bildirimi ve Tescili	543
a. Bildirim Süresi ve Yükümlülüğü	543
b. Bildirimin Tescili	543
aa. 20.01.1986 Tarihli Genelgeden Önce Kesinleşmiş Mahkeme Kararları.....	544
bb. Boşanma Kararı Kesinleşmeden Eşlerden Birin Ölümü	544
5. Boşanmanın İptali Kararları (NHUY m. 29).....	544
6. Yabancı Devlet Makamlarınca Verilmiş Boşanma Kararları (NHUY m. 60)	545
7. Çok Uyruklu Vatandaşlarımızın Boşanma Olaylarının Tescili.....	545
J. KADIN İÇİN BEKLEME SÜRESİ (TMK m. 132).....	547

BEŞİNCİ BÖLÜM
YARGILAMA USULÜ

&26. MK HÜKÜMLERİNE TÂBİ TUTULMAYAN YARGILAMA KURALLARI	549
I. GENELOLARAK.....	549
II. HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNUNA TÂBİ TUTULMAYAN YARGILAMA KURALLARI	555
A. HÂKİM, VİCDANEN KANAAT GETİRMELİDİR	555
B. HÂKİM, OLGULAR HAKKINDA TARAFLARA YEMİN ÖNEREMEZ.....	556
C. HÂKİM, TARAFLARIN İKRARI VE KABULÜ İLE BAĞLI DEĞİLDİR.....	558
Ç. HÂKİM, KANITLARI SERBESTÇE TAKDİR EDER	560
D. HÂKİM, BOŞANMANIN FER'Î SONUÇLARINA İLİŞKİN ANLAŞMALARINI ONAYLAMIS OLMALIDIR	563
F. HÂKİM, DURUŞMANIN GİZLİ YAPILMASINA KARAR VEREBİLİR.....	564
&27. AVA ŞARTLARI	565
I. GENEL OLARAK.....	565
II. DAVA ŞARTLARI	565
A. TÜRK MAHKEMELERİNİN YARGI HAKKININ BULUNMASI (HMK m. 114 f. 1/a).....	565
1. Yer Bakımından Yargı Hakkının Bulunması	565
2. Kişi Bakımından Yargı Hakkının Bulunması	566
B. YARGI YOLUNUN CAİZ OLMASI (HMK m. 114 f. 1/b).....	566
C. MAHKEMENİN GÖREVLİ OLMASI (HMK m. 114 f. 1/c) ...	566
D. MAHKEMENİN YETKİLİ OLMASI (HMK m. 114 f. 1/ç).....	567
E. TARAFLARIN, TARAF VE DAVA EHLİYETİNE SAHİP OLMALARI (HMK m. 114 f. 1/d).....	567

1. Tarafların, Taraf Ehliyetine Sahip Olmaları.....	567
2. Tarafların, Dava Ehliyetine Sahip Olmaları	568
a. Davacının Dava Ehliyetine Sahip Olması	570
b. Davalının Dava Ehliyetine Sahip Olması.....	572
F. TEMSİLCİNİN GEREKLİ NİTELİĞE SAHİP BULUNMASI (HMK m. 114 f. 1/d).....	572
G. DAVA TAKİP YETKİSİNE SAHİP OLUNMASI (HMK m. 114 f. 1/e).....	572
H. VEKİLİN DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNE SAHİP OLMASI (HMK m. 114 f. 1/f).....	573
I. USULÜNE UYGUN DÜZENLENMİŞ BİR VEKÂLETNAMESİNİN BULUNMASI (HMK m. 114 f. 1/f)	573
İ. DAVACININ YATIRMASI GEREKEN GİDER AVANSININ YATIRILMIŞ OLMASI (HMK m. 114 f. 1/g, 120).....	574
J. TEMİNAT GÖSTERİLMESİNE İLİŞKİN KARARIN GEREĞİNİN YERİNE GETİRİLMESİ (HMK m. 114 f. 1/ğ).....	575
K. AYNI DAVANIN, DAHA ÖNCE DEN AÇILMIŞ VE HÂLEN GÖRÜLMEKTE (DERDESTLİK) OLMAMASI (HMK m. 114 f. 1/i)	576
1. Hâlen Görülmekte Olan Bir Davanın Olması Gerekir/ Görülen Dava Koşulu.....	577
2. Tarafların/Konularının/Dava Sebeplerinin Aynı Olması Gerekir/Aynılık Koşulu	577
a. Davanın Tarafları Aynı Olmalıdır	577
b. Davanın Konusu Aynı Olmalıdır	579
c. Dava Sebepleri Aynı Olmalıdır.....	579
L. AYNI DAVANIN, DAHA ÖNCE DEN KESİN HÜKME BAĞLANMAMIŞ OLMASI (HMK m. 114 f. 1/i)	581
&28. GÖREVLİ MAHKEME	587
I. GÖREVİN BELİRLENMESİ (HMK m. 1, c. 1)	587

A. GÖREVLİ MAHKEME 4787 SAYILI KANUNLA BELİRLENMİŞTİR.....	587
B. GÖREV SÖZLEŞMESİ YAPILAMAZ	588
II. GÖREV KURALLARININ NİTELİĞİ.....	588
A. KAMU DÜZENİNDENDİR (HMK m. 1, c. 2).....	588
B. DAVA ŞARTLARINDANDIR (HMK m. 114/c).....	589
C. KENDİLİĞİNDEN ARAŞTIRILIR (HMK m. 115 f. I).....	589
D. HER ZAMAN İLERİ SÜRÜLEBİLİR (HMK m. 115 f. I).....	590
E. TARAFLAR İTİRAZDA BULUNABİLİR.....	590
F. USULÎ KAZANILMIŞ HAK OLUŞTURMAZ	590
G. HÜKÜM KESİNLEŞTİKTEN SONRA İLERİ SÜRÜLEMEZ.....	590
III. GÖREVLİ MAHKEME	591
A. DAVA AİLE MAHKEMESİ FAALİYETE GEÇMEDEN ÖNCE AÇILMIŞSA	591
1. Aile Mahkemesi Davadan Sonra Karardan Önce Faaliyete Geçmişse	591
a. Devir Kararı Yerine Görevsizlik Kararı Verilemez	591
b. Devir Kararı Temyiz Edilemez.....	592
c. Devredilen Aile Mahkemesi Tarafından Yargılama Sürdürülür	593
2. Aile Mahkemesi Karardan Sonra Hüküm Kesinleşmeden Önce Faaliyete Geçmişse.....	593
a. Devir Kararı Verilmelidir	593
b. Devir Kararı Temyiz Edilemez.....	595
c. Devredilen Aile Mahkemesi Tarafından İşlemler Sürdürülür	595
B. DAVA AİLE MAHKEMESİ FAALİYETE GEÇTİKTEN SONRA AÇILMIŞSA.....	596
C. AİLE MAHKEMESİ KURULMAYAN YERLERDE GÖREVLİ MAHKEME (4787 sayılı Kanun m. 4/1).....	597

D. ZİNA SEBEBİYLE BOŞANMA İLE İLİNTİLİ DAVALARDA GÖREVLİ MAHKEME.....	599
1. Boşandığı Eşin Soyadını Kullanmaya İzin Davasında Görevli Mahkeme.....	599
2. Evliliğin Tespitine İlişkin Davada Görevli Mahkeme.....	600
3. Boşanma Davasından Sonra Açılan Boşanma Sebebiyle Manevi Tazminat İsteğine İlişkin Davada Görevli Mahkeme.....	600
4. Boşanma Davası Bulunmadan İleri Sürülen Manevi Tazminat Davası.....	601
5. Çocuğun Mallarını Geri Verme Yükümlülüğünden Kaynaklanan Alacak Davası.....	601
6. Aile Hukuku Hükümlerine Göre İncelenemeyen Haksız Fiil Sorumluluğundan Kaynaklanan Manevi Tazminat Davası.....	602
7. 6284 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Verilen Tedbir Kararlarına İtiraz	604
8. Velayetin Kaldırılması Davası	604
9. Velayetin Değiştirilmesi Davası.....	605
10. Çocuğun Soyadının Değiştirilmesi Davası.....	607
11. Çocuğun Mutad Meskeni Olan Ülkeye İadesi Davası.....	612
12. Nafaka Alacağı İle İlgili Menfi Tespit Davası	613
13. Nafakanın İstirdadı Davası.....	614
14. Evlilik Öncesi Alacak Davası.....	615
& 29. YETKİLİ MAHKEME	617
I. YETKİ KURALININ NİTELİĞİ.....	617
A. DİĞER KANUNLARDA YER ALAN YETKİYE İLİŞKİN HÜKÜMLER SAKLI TUTULMUŞTUR (HMK m. 5).....	617
B. İLK İTİRAZ NİTELİĞİNDEDİR (HMK m. 116 f. I/a).....	618
C. KESİN YETKİ KURALI ÖNGÖRÜLMEMİŞTİR (TMK m. 168)	619

D. KENDİLİĞİNDEN YETKİSİZLİK KARARI VERİLEMEZ (HMK m. 19 f. II, IV).....	620
E. ASIL DAVAYA BAKAN MAHKEME KARŞI DAVAYA BAKMAYA YETKİLİDİR (HMK m. 13)	621
F. YETKİ HUSUSUNDA TERCİH HAKKI DAVACIYA AİTTİR	621
G. DAVA TARİHİNDEKİ YERLEŞİM YERİ MAHKEMESİNE GÖRE BELİRLENİR	623
H. DAVADAN SONRA YERLEŞİM YERİNİN DEĞİŞMESİ ETKİLİ DEĞİLDİR.....	623
II. YETKİLİ MAHKEMELER (TMK m. 168).....	624
A. EŞLERDEN BİRİNİN YERLEŞİM YERİ	625
1. Kadın Eşin Yerleşim Yeri	625
a. Ayrı Ev Açma Olanağı Olmayan Kadının Yerleşim Yeri	625
aa. Baba Evinin Bulunduğu Yerde Dava Açılabilir.....	625
bb. Yakınlarının Bulunduğu Yerde Dava Açılmaz	633
b. Ayrı Ev Açma Olanağı Olan Kadının Yerleşim Yeri	634
c. Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer Yerleşim Yerine Karine Değildir	636
d. Kadın Seçimlik Hakkını Kullanabilir.....	637
2. Erkek Eşin Yerleşim Yeri	637
a. Kural Olarak	638
b. Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer Yerleşim Yerine Karine Değildir	639
c. Yurtdışında İşçi Olarak Çalışan Erkek Eş.....	639
d. Emekli Olan Erkek Eş.....	640
3. Eşlerden Birinin Yerleşim Yerinin Belirlenmesi	641
a. Muhtarlık Belgesi	641
b. Çalışılan Yer	642
aa. Memuriyet Sebebiyle Çalışılan Yer.....	643

bb. Serbest Olarak Çalışılan Yer.....	644
c. Oturulan Yer.....	646
aa. Kural Olarak.....	646
bb. Varsayılan Yerleşim Yeri.....	647
cc. Uzun Süre Yurt Dışında Oturulan Yer.....	647
dd. Uzun Süre Yurt İçinde Oturulan Yer.....	647
d. Kurumlarda Bulunulan Yer (TMK. m. 22).....	648
aa. Eğitim Kurumunda Bulunma.....	648
bb. Sağlık Kurumunda Bulunma.....	649
cc. Bakım Kurumunda Bulunma.....	650
dd. Ceza Kurumunda Bulunma.....	653
e. Adres Beyan Formundaki Bildirim.....	653
f. İkamet Tezkeresi İle Bulunan Yabancılar.....	655
B. SON DEFA ALTI AY BİRLİKTE OTURULAN YER.....	657
C. YURT DIŞINDA YAŞAYAN TÜRK VATANDAŞLARI (5718 SK m. 41).....	659
& 30. YARGILAMA GİDERLERİ.....	661
I. GENEL OLARAK.....	661
II. YARGILAMA GİDERLERİNİN KAPSAMI.....	661
A. HARÇLAR (HMK m. 323 f. I/a).....	662
1. Başvurma Harcı (HK m. 27).....	662
2. Karar ve İlam Harcı (HMK m. 323 f. I/a).....	665
B. MASRAFLAR (HMK m. 323 f. I/b-g).....	665
1. Tebliğ ve Posta Giderleri (HMK m. 323 f. I/b).....	666
2. Dosya ve Sair Evrak Giderleri (HMK m. 323 f. I/c).....	666
3. Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri ve Protesto, İhbar, İhtarname ve Vekâletname Düzenlenmesine İlişkin Giderler (HMK m. 323 f. I/ç).....	666
4. Keşif Giderleri (HMK m. 323 f. I/d).....	667

5. Tanığa Ödenen Ücret ve Giderler (HMK m. 323 f. I/e).....	667
6. Bilirkişiye Ödenen Ücret ve Giderler (HMK m. 323 f. I/e).....	667
7. Resmî Dairelerden Alınan Belgeler İçin Ödenen Harç, Vergi, Ücret ve Sair Giderler (HMK m. 323 f. I/f).....	667
8. Vekil İle Takip Edilmeyen Davalarda Tarafların Hazır Buldukları Günlere Ait Gündelik, Seyahat ve Konaklama Giderleri (HMK m. 323 f. I/g).....	667
9. Vekili Bulunduğu Hâlde Mahkemece Çağrılan Taraf İçin Gündelik, Yol ve Konaklama Giderleri (HMK m. 323 f. I/g).....	668
10. Yargılama Sırasında Yapılan Diğer Giderler (HMK m. 323 f. I/h).....	668
11. Resen Yapılması Gereken İşlemlere İlişkin Giderler (HMK m. 325).....	668
C. VEKÂLET ÜCRETİ (HMK m. 323 f. I/ğ, 330).....	668
1. Kararın Niteliği Dikkate Alınmalıdır.....	671
a. Dava Kabul Edilmişse.....	671
aa. Asıl Dava Kabul Edilmişse.....	671
bb. Karşı Dava Kabul Edilmişse.....	672
cc. Birleşen Dava Kabul Edilmişse.....	672
dd. Terditli Dava Kabul Edilmişse.....	673
b. Dava Ret Edilmişse.....	673
c. Davanın İşlemden Kaldırılmasına Karar Verilmişse.....	674
ç. Davadan Feragat Edilmişse (AAÜT m. 6 f. I).....	674
d. Görevsizlik Nedeniyle Dava Dilekçesinin Reddine Karar Verilmişse (AAÜT m. 7 f. I).....	675
e. Yetkisizlik Nedeniyle Dava Dilekçesinin Reddine Karar Verilmişse (AAÜT m. 7 f. I).....	675
f. Davanın Açılmamış Sayılmasına Karar Verilmişse (AAÜT m. 7 f. I).....	675
g. Gönderme Kararı Varsa (AAÜT m. 7 f. III).....	675

ğ. Karşı Dava Varsa (AAÜT m. 8).....	676
h. Davanın Birleştirilmesi Kararı Varsa (AAÜT m. 8)	676
ı. Davanın Ayrılması Kararı Varsa (AAÜT m. 8)	676
i. Nafaka davalarında (AAÜT m. 9).....	677
j. Dava Birden Çok İse	678
2. Vekâlet Ücreti İstenilmediği Açıklanmışsa	679
3. Katma Değer Vergisine Hükmedilemez.....	680
4. Kesinleşen Yönler Dikkate Alınmalıdır	680
5. Taraf Lehine Hükmedilir (HMK m. 330).....	682
6. İstifa Etme Engel Değildir.....	682
7. Miktarı Hâkim Takdir Eder	683
8. Baro Görevlendirmişse Verilemez	683
9. Boşanmanın Eki İsteklerde Verilemez	684
10. Kararın Verildiği Tarihte Yürürlükte Bulunan Tarife Gereğince Karar Verilir.....	684
11. Birden Fazla Sebep Açılan Davada Tek Vekâlet ücreti Verilir	685
III. YARGILAMA GİDERLERİ İÇİN AVANS YATIRMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	685
A. GENEL OLARAK	685
B. DELİL AVANSI (HMK m. 324).....	685
1. Kavram (HMK m. 324 f. I)	686
2. Taraflarca Getirilme İlkesinin Uygulandığı Davalarda (HMK m. 25).....	687
a. Verilen Kesin Süre Usulüne Uygun Olmalıdır.....	687
b. Verilen Kesin Süre İçinde Delil Avansı Yatırılmalıdır (HMK m. 324 f. I)	688
aa. Yatırılmazsa Delilin İkamesinden Vazgeçilmiş Sayılır (HMK m. 324 f. II).....	688
bb. Diğer Taraf Bu Avansı Yatırabilir (HMK m. 324 f. II).....	691

c. Aynı Delilin İkamesinde Yarı Yarıya Avans Olarak Ödenir (HMK m. 324 f. I).....	691
3. Kendiliğinden Araştırma İlkesinin Uygulandığı Davalarda (HMK m. 325).....	691
C. GİDER AVANSI (HMK m. 114/g, 120)	692
D. AVANSIN İADESİ (HMK m. 333).....	692
IV. YARGILAMA GİDERLERİNE HÜKMEDİLMESİ	693
A. MAHKEMECE RESEN HÜKMEDİLİR (HMK m. 332 f. I)....	693
B. HÜKÜM ALTINDA GÖSTERİLİR (HMK m. 332 f. II).....	694
1. Tutarı.....	694
2. Hangi Tarafa Yükletildiği	695
3. Hangi Oranda Yükletildiği.....	695
4. Dökümü	695
5. Hükümden Sonraki Yargılama Giderlerinin Ödenme Şekli	696
C. ESASTAN SONUÇLANMAYAN DAVADA HÜKMEDİLMESİ (HMK m. 331).....	696
1. Davanın Konusuz Kalması (HMK m. 331 f. I).....	696
2. Görevsizlik ve Yetkisizlik Verilmesi (HMK m. 331 f. II) ...	697
a. Davaya Bir Başka Mahkemede Devam Edilmişse.....	697
b. Davaya Bir Başka Mahkemede Devam Edilmemişse.....	698
3. Davanın Açılmamış Sayılması (HMK m. 331 f. III).....	699
D. KESİNLEŞEN GİDERLER DİKKATE ALINMALIDIR.....	699
V. YARGILAMA GİDERLERİNDEN SORUMLULUK	700
A. ALEYHİNE HÜKÜM VERİLEN TARAFTAN ALINMASINA KARAR VERİLİR (HMK m. 326).....	700
B. DÜRÜSTLÜK KURALINA AYKIRILIK VARSA (HMK m. 327).....	701
D. İSTEMEDİĞİNİ AÇIKLAYANIN GİDERİ ÜZERİNDE BIRAKILIR	702

& 31.DAVADAN FERAGAT	703
I. FERAGAT KAVRAMI	703
A. TALEP SONUCUNDAN KISMEN VAZGEÇİLEBİLİR (HMK m. 307, 308 f. III).....	704
B. TALEP SONUCUNDAN TAMAMEN VAZGEÇİLEBİLİR (HMK m. 307)	704
II. FERAGAT EDEBİLECEK KİŞİ	704
A. DAVACI	705
B. DAVACI VEKİLİ	706
C. YASAL TEMSİLCİ	707
1. Veli.....	707
2. Vasi	707
III. FERAGAT ŞEKLİ.....	708
A. FERAGAT YAZILI OLARAK YAPILABİLİR (HMK m. 309 f. I)	708
1. Kimlik Tespiti Bulunmalıdır	708
2. İmza Bulunmalıdır.....	709
B. FERAGAT SÖZLÜ OLARAK YAPILABİLİR (HMK m. 309 f. I)	710
1. Feragat Tutanağa Yazılmalıdır (HMK m. 154, f. III/ç).....	710
2. Beyanda Bulunana Okunmalıdır	711
3. Beyanda Bulunanın İmzası Alınmalıdır	711
IV. FERAGATİN ÖZELLİKLERİ	711
A. FERAGAT MUVAFAKATE BAĞLI DEĞİLDİR.....	711
1. Karşı Tarafın Muvafakatine Bağlı Değildir (HMK m. 309 f. II).....	712
2. Mahkemenin Muvafakatine Bağlı Değildir (HMK m. 309 f. II).....	712
B. FERAGAT KAYITSIZ VE ŞARTSIZ OLMALIDIR (HMK m. 309 f. IV)	712

C. FERAGAT AÇIK OLMALIDIR	713
1. Boşanmak İstemediğini Açıklamak	717
2. Eşini Müşterek Haneye Kabul Edeceğini Açıklamak	717
3. Eşi İle Barıştığını Açıklamak	718
4. Bir Şans Daha Verdiğini Açıklamak	718
D. FERAGAT KISMEN OLABİLİR	719
E. FERAGATİN İPTALİ İRADE SAKATLANMASINDA İSTENEBİLİR	719
V. FERAGATİN ZAMANI (HMK m. 310).....	719
A. 7251 SAYILI KANUN ÖNCESİ FERAGAT.....	719
1. Karardan Önce Feragat (HMK m. 310 f. I).....	720
2. Karardan Sonra Temyizden Önce Feragat	720
a. Derece Mahkemesi Kendi Kararını Kaldıramaz	720
b. Dosyadan El Çeken Mahkemece Yapılacak İşlemler	723
aa. Bölge Adliye Mahkemesi Tarafından Yapılacak İşlem	725
bb. Yargıtay Tarafından Yapılacak İşlem.....	725
3. Temyizden Sonra Karar Düzeltmeden Önce Feragat.....	726
4. Yargıtay'da Duruşmada Feragat	727
5. Karar Düzeltme Aşamasında Feragat.....	727
B. 7251 SAYILI KANUN SONRASI FERAGAT	728
1. Karardan Önce Feragat (HMK m. 310 f. I).....	728
2. Feragatin Hükmün Verilmesinden Sonra Adliye Mahkemelerinde Yapılması (HMK m. 310 f. II)	729
a. İlk Derece Mahkemesinde Yapılması	729
b. Bölge Adliye Mahkemesinde Yapılması	729
3. Feragatin Dosyanın Temyiz İncelemesine Gönderilmesinden Sonra Yapılması (HMK m. 310 f. III)	730

VI. FERAGAT HÂLİNDE YARGILAMA GİDERLERİ (HMK m. 312).....	731
VII. FERAGATİN SONUÇLARI (HMK m. 311)	731
A. UYUŞMAZLIĞI SONLANDIRIR	731
B. KURAL OLARAK MAHKEMEYE ULAŞTIĞINDA SONUÇ DOĞURUR.....	731
1. Mahkemenin Yetkisi Kesinleşmişse Feragat Karara Bağlanır	732
2. Feragat Yetki İtirazı Olan Mahkemeye Ulaşmışsa Önce Yetki İtirazı Karara Bağlanır İdi.....	733
C. KESİN HÜKÜM GİBİ HUKUKİ SONUÇ DOĞURUR	737
D. İRADE BOZUKLUĞU HÂLLERİNDE FERAGATİN İPTALİ İSTENEBİLİR	738
E. FERAGATTEN DÖNÜLEMEZ	738
F. KAMU DÜZENİNE İLİŞKİNDİR.....	741
G. KESİNLEŞMEYEN YÖNLERDEN SONUÇ DOĞURUR.....	742
H. HÜKÜM TEBLİĞ EDİLMEYEN KANUN YOLLARINDAN FERAGAT SONUÇ DOĞURMAZ	743
I. OLMAYAN/AÇILMAMIŞ BİR DAVADAN FERAGAT EDİLEMEZ	744
İ. HÜKÜM KESİNLEŞTİKTEN SONRA FERAGAT SONUÇ DOĞURMAZ	744
VIII. FERAGATİN BENZERİ KAVRAMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI	745
A. DOSYANIN İŞLEMDEN KALDIRILMASI (HMK m. 150) KAVRAMI İLE KARŞILAŞTIRMA.....	745
B. DAVANIN GERİ ALINMASI (HMK m. 123) KAVRAMI İLE KARŞILAŞTIRMA.....	746
IX. KARAR VERİLMEYEN ÖNCE FERAGAT HALİNDE KARAR.....	747
&32. DAVANIN KONUSUZ KALMASI.....	749
I. DAVANIN KONUSUZ KALMASI SEBEPLERİ	749

A. TEMYİZ EDİLMİYEN DİĞER BOŞANMA KARARI DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR (TMK m. 161-184).....	749
B. KESİNLEŞEN BOŞANMA KARARI DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR (TMK m. 161-184)	751
C. KESİNLEŞEN EVLENMENİN İPTALİ DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR (TMK m. 145-160)	752
D. EŞLERDEN BİRİNİN ÖLÜMÜ DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR (TMK m. 28 f. I).....	752
E. TANIMA-TENFİZ KARARI DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR	753
1. Boşanma İstemi Konusuz Kalır	753
2. Boşanmanın Eki İstemler İncelenir.....	754
3. Bekletici Sorun Yapılmalıdır	754
F. EVLİLİĞİN FESİH KARARIYLA SONLANMASI DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR (TMK m. 32 f. I, 131).....	755
1. Gaiplik Kararı İle Eş Ölmüş Gibi Kabul Edilir (TMK m. 35).....	757
2. Gaiplik Kararı Evliliği Ortadan Kaldırmaz.....	759
3. Gaiplik Kararı Alan Fesih Kararı Almayabilir.....	759
4. Evliliğin Feshi Kararı Evliliği Ortadan Kaldırır.....	759
5. Evliliğin Feshi Kararı Alan Eş Yeniden Evlenebilir	760
a. Fesih Kararı Almadan Yeniden Evlenme (TMK m. 145 b. 1).....	760
b. Fesih Kararı Aldıktan Sonra Yeniden Evlenme (TMK m. 131 f. 1)	760
G. EVLİLİĞİN ÖLÜM KARİNESİYLE SONLANMASI DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR (TMK m. 31, 44 f. I).....	761
H. EVLİLİĞİN DE FACTO CİNSİYET DEĞİŞTİRMEYLE SONLANMASI DAVAYI KONUSUZ BIRAKIR.....	762
II. DAVANIN KONUSUZ KALMASINDA UYGULANACAK USUL HÜKÜMLERİ.....	762
A. NÜFUS KAYDI İNCELENMELİDİR	763

B. DİĞER BOŞANMA DAVASININ SONUCU ARAŞTIRILMALIDIR	763
C. KARAR VERİLMEYEREK DAVA KONUSUZ BIRAKILMAZ.....	763
D. YARGILAMA GİDERİ ALEYHİNE KARAR VERİLEBİLECEK OLANA YÜKLENİR (HMK m. 331 f. I)	764
E. HÜKÜM VERİLEMEZ	766
F. DAVANIN KONUSU KALMADIĞI AÇIKLANARAK DAVAYA SON VERİLİR	766
G. MADDİ HATAYA DAYALI TEMYİZ VE KARAR DÜZELTME KARARI KALDIRILABİLİR	767
H. MADDİ TAZMİNAT TALEBİNİN KARARA BAĞLANMASINA ENGEL DEĞİLDİR.....	768
&33. DELİL TESPİTİ.....	769
I. GENEL OLARAK.....	769
II. DELİL TESPİTİ İSTENE BİLECEK HÂLLER.....	769
A. GÖRÜLMEKTE OLAN BİR DAVADA İSTENE BİLİR (HMK m. 400 f. I)	769
B. İLERİDE AÇILACAK DAVA İÇİN İSTENE BİLİR (HMK m. 400 f. I)	770
III. DELİL TESPİTİ TALEBİNİN GERÇEKLEŞMESİ	770
A. HUKUKİ YARARIN VARLIĞI GEREKİR (HMK m. 400 f. II).....	770
B. DELİL TESPİTİ TALEBİ DİLEKÇEYLE YAPILIR (HMK m. 402 f. I)	771
C. TESPİT GİDERLERİ AVANS OLARAK ÖDENİR (HMK m. 402 f. II).....	771
IV. DELİL TESPİTİ TALEBİNİN İNCELENMESİ	771
A. GÖREV VE YETKİ KOŞULU GERÇEKLEŞMELİDİR (HMK m. 401).....	772

B. TALEP HAKLI BULUNURSA KARAR DİLEKÇEYLE BİRLİKTE KARŞI TARAFA TEBLİĞ EDİLİR (HMK m. 402 f. III)	773
C. TESPİT TUTANAĞI VE BİLİRKİŞİ RAPORUNUN BİR ÖRNEĞİ KARŞI TARAFA RESEN TEBLİĞ OLUNUR (HMK m. 402 f. IV)	774
D. ACELE HÂLLERDE TEBLİGAT YAPILMAKSIZIN TESPİT YAPILABİLİR (HMK m. 403).....	774
E. KARARIN YERİNE GETİRİLMESİNDE O DELİLİN TOPLANMASINA İLİŞKİN HÜKÜMLER UYGULANIR (HMK m. 404).....	775
F. DELİL TESPİTİ DOSYASI ASIL DAVA DOSYASININ EKİ SAYILIR (HMK m. 405)	775
G. NİHAİ KARAR DEĞİLDİR.....	776
& 34. BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ.....	777
I. GENEL OLARAK.....	777
A. BİLİRKİŞİLİK TEŞKİLATI.....	779
1. Bilirkişilik Danışma Kurulu (Bilirkişilik K. m. 4-5).....	779
2. Bilirkişilik Daire Başkanlığı (Bilirkişilik K. m. 6).....	782
3. Bilirkişilik Bölge Kurulları (Bilirkişilik K. m. 7-9).....	784
B. BİLİRKİŞİLİK ŞARTLARI	786
2. Başvurusu (Bilirkişilik K. m. 11).....	787
3. Seçilme Usulü (Bilirkişilik K. m. 11)	788
4. Sicil İşlemleri	788
a. Sicile Kayıt (Bilirkişilik K. m. 11).....	788
b. Sicilin Tutulması (Bilirkişilik K. m. 12).....	788
c. Sicilden Çıkarılma (Bilirkişilik K. m. 13).....	789
5. Liste İşlemleri	789
a. Listesinin Tutulması (Bilirkişilik K. m. 12 f. III).....	790
b. Listeden Çıkarılma (Bilirkişilik K. m. 13).....	790
6. Görevlendirilmesi (Bilirkişilik K. m. 12).....	790

7. Denetleme ve İnceleme (Bilirkişilik K. m. 14).....	791
a. Konusu	791
aa. Tutum ve Davranışları.....	791
bb. Raporlarının Mevzuata Uygunluğu.....	791
b. Usulü	791
c. İtiraz ve Dava Hakkı (Bilirkişilik K. m. 15).....	792
III. MAHKEME BİLİRKİŞİLİĞİ	792
A. BİLİRKİŞİYE BAŞVURULMASINI GEREKTİREN HÂLLER (HMK m. 266)	793
1. Çözümü Hukuk Dışında, Özel veya Teknik Bilgiyi Gerektiren Hâl Bulunmalıdır (HMK m. 266 c. 1)	793
2. Bilirkişinin Oy ve Görüşünün Alınmasına Karar Verilmelidir (HMK m. 266 c. 1)	793
a. Taraflardan Birinin Talebi Üzerine	793
b. Kendiliğinden	794
3. Bilirkişinin Oy ve Görüşünün Alınmasına Gerek Bulunmalıdır (HMK m. 266 c. 2).....	794
a. Genel Bilgiyle Çözümlemesi Mümkün Olmayan Konularda (Bilirkişilik K. m. 3 f. III).....	794
b. Tecrübeyle Çözümlemesi Mümkün Olmayan Konularda (Bilirkişilik K. m. 3 f. III).....	794
c. Hâkimlik Mesleğinin Gerektirdiği Hukukî Bilgiyle Çözümlemesi Mümkün Olmayan Konularda (Bilirkişilik K. m. 3 f. III).....	795
d. UYAP ile Ulaşılamayan Bilgi veya Çözümeyen Sorunlar Hakkında (Bilirkişilik K. m. 3 f. VIII).....	795
4. Bilirkişi Olarak Görevlendirilmeyecek Olanlar (HMK m. 266 c. 2).....	795
B. BİLİRKİŞİ SAYISININ BELİRLENMESİ (HMK m. 267)	795
1. Kural Olarak Yalnızca Bir Kişi Görevlendirilebilir	796
2. Gerekiyorsa Birden Fazla Kişiden Oluşacak Bir Kurul Görevlendirilebilir	796

C. BİLİRKİŞİLERİN GÖREVLENDİRİLMESİ (HMK m. 268).....	796
1. Listede Uzman Bilirkişi Bulunması (HMK m. 268 f. I)	796
2. Listede Uzman Bilirkişi Bulunmaması (HMK m. 268 f. II)	796
3. Kanunlarda Görüş Bildirmekle Yükümlü Kılınan Önceliklidir (HMK m. 268 f. III).....	797
a. Adli Tıpla İlgili Konular	797
b. İmza İncelemesi	797
D. BİLİRKİŞİLİK GÖREVİNİN KAPSAMI (HMK m. 269).....	798
1. Mahkemede Hazır Bulunma Görevi Vardır	798
2. Yemin Etme Görevi Vardır.....	798
3. Oy ve Görüşünü Bildirme Görevi Vardır.....	798
E. BİLİRKİŞİLİK GÖREVİNİ KABULLE YÜKÜMLÜ OLANLAR (HMK m. 270).....	799
1. Resmî Bilirkişiler	799
2. Bilirkişi Listesinde Yer Alanlar	799
3. Konuyu Bilmeksizin, Meslek veya Zanaatlarını İcra Etmesine Olanak Bulunmayanlar.....	799
4. Konuda Meslek veya Sanat İcrasına Resmen Yetkili Kılınmış Olanlar.....	800
F. BİLİRKİŞİYE YEMİN VERDİRİLMESİ (HMK m. 271)	800
1. Listelere Kaydedilmiş Kişilere Yemin Verdirilmesi (HMK m. 271 f. I).....	800
2. Listelere Kaydedilmemiş Kişilere Yemin Verdirilmesi (HMK m. 271 f. II)	801
G. BİLİRKİŞİNİN GÖREVİNİ YAPMAKTAN YASAKLI OLMASI VE REDDİ (HMK m. 272).....	801
1. Bilirkişinin Görevini Yapmaktan Yasaklı Olması	801
2. Bilirkişinin Reddi.....	802

H. BİLİRKİŞİNİN GÖREV ALANININ BELİRLENMESİ (HMK m. 273).....	803
1. Bilirkişinin Görevlendirilmesine İlişkin Kararın Kapsamı.....	803
a. İnceleme Konusu Bütün Sınırlarıyla ve Açıkça Belirlenmiş Olmalıdır (Bilirkişilik K. m. 3 f. VI)	803
b. Bilirkişinin Cevaplaması Gereken Sorular Belirlenmiş Olmalıdır.....	804
c. Raporun Verilme Süresi Belirlenmiş Olmalıdır	804
2. Bilirkişiye İnceleyeceği Şeyler Usulüne Uygun Biçimde Teslim Edilir	804
I. BİLİRKİŞİNİN GÖREV SÜRESİ (HMK m. 274)	804
1. Görev Süresi Üç Ay Olup Gerekirse Uzatılabilir (HMK m. 274 f. I).....	805
2. Süresi İçinde Raporunu Vermeyen Bilirkişi Hakkında Yapılacak İşlemler (HMK m. 274 f. I).....	805
a. Görevden Alınarak Başka Bilirkişi Görevlendirilebilir.....	805
b. Teslim Edilmiş Bulunan Dosya ve Eklerini Mahkemeye Hemen Tevdi Etmesi İstenir	805
c. Gerekirse, Kendilerine Ücret ve Masraf Ödemesi Yapılmaz (HMK m. 274 f. II)	806
d. Yaptırımların Uygulanması Bilirkişilik Bölge Kurulundan Talep Edilir.....	806
İ. BİLİRKİŞİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	806
1. Bilirkişinin Haber Verme Yükümlülüğü (HMK m. 275)	806
a. Görevin Uzmanlık Alanına Girmediyini Haber Verme.....	807
b. Başka Bilirkişi İle İşbirliğine İhtiyaç Duyduğunu Haber Verme	807
c. Görevi Kabulden Kaçınmasını Haklı Kılacak Mazeretini Haber Verme	807
d. Soruşturulma ve Tespit İhtiyacını Haber Verme.....	807

e. Bazı Kayıt ve Belgelerin Getirtilmesine İhtiyacı Haber Verme.....	807
2. Bilirkişinin Görevini Bizzat Yerine Getirme Yükümlülüğü (HMK m. 276, Bilirkişilik K. m. 3 f. IV).....	808
a. Görevini Bizzat Yerine Getirme Yükümlülüğü Vardır.....	808
b. Görevinin İcrasını Kısmen yahut Tamamen Başka Bir Kimseye Bırakamaz.....	808
3. Bilirkişinin Sır Saklama Yükümlülüğü (HMK m. 277).....	808
a. Öğrendiği Sırları Saklama Yükümlülüğü (Bilirkişilik K. m. 3 f. V).....	808
b. Öğrendiği Sırları Kendisi ve Başkaları Yararına Kullanmaktan Kaçınma Yükümlülüğü.....	809
4. Bilirkişinin Görevi Sebebiyle Kendisine Tevdi Edilen Bilgi ve Belgelerin Gizliliğini Sağlama Yükümlülüğü (Bilirkişilik K. m. 3 f. V).....	809
J. BİLİRKİŞİNİN YETKİLERİ (HMK m. 278).....	809
1. Mahkemenin Sevk ve İdaresi Altında Görevini Yürütür.....	809
2. Görev Alanı veya Sınırlarına İlişkin Tereddüdün Giderilmesini İsteyebilir.....	810
3. Mahkemenin Uygun Bulması Kaydıyla Tarafların Bilgisine Başvurabilir.....	810
4. Şey Üzerinde İnceleme Yapması Zorunlu İse Mahkeme Kararı İle Gerekli İncelemeyi Yapabilir.....	810
K. BİLİRKİŞİ AÇIKLAMALARININ TESPİTİ VE RAPOR (HMK m. 279).....	810
1. Bilirkişinin Oy ve Görüşünü Bildirme Şekli (HMK m. 279 f. I).....	811
a. Oy ve Görüşün Yazılı Olarak Bildirilmesi.....	811
b. Oy ve Görüşün Sözlü Olarak Bildirilmesi (HMK m. 279 f. III).....	811
2. Bilirkişi Raporunun Kapsamı (HMK m. 279 f. II).....	811
a. Tarafların Ad ve Soyadları.....	811

b. Görevlendirildiği Hususlar	812
c. Gözlem ve İnceleme Konusu Yapılan Maddi Vakıalar	812
d. Gerekçe ve Varılan Sonuçlar.....	812
e. Varsa Azınlıkta Kalan Oy ve Görüş.....	812
3. Bilirkişinin Ek Rapor Vermesi (Bilirkişilik K. m. 3 f. VII)	813
4. Bilirkişinin Davranış Yasakları (HMK m. 279 f. IV).....	813
a. Açıklama Yasağı (Bilirkişilik K. m. 3 f. II)	813
b. Hukuki Nitelendirme Yasağı (Bilirkişilik K. m. 3 f. II).....	813
c. Değerlendirme Yasağı (Bilirkişilik K. m. 3 f. II)	813
L. BİLİRKİŞİ RAPORUNUN VERİLMESİ (HMK m. 280).....	813
1. Bilirkişi, Raporunu Mahkemeye Verir	814
a. Kendisine İncelenmek Üzere Teslim Edilen Şeylerle Birlikte Verir	814
b. Dizi Pusulasına Bağlı Olarak Verir	814
2. Verildiği Tarih Rapora Yazılır	814
3. Örneği Tarafına Tebliğ Edilir.....	814
M. BİLİRKİŞİ RAPORUNA İTİRAZ (HMK m. 281).....	815
1. Eksik Gördükleri Hususların Tamamlattırılması İstenebilir.....	815
2. Belirsizlik Gösteren Hususlarda Açıklama İstenebilir	816
3. Yeni Bilirkişi Atanması İstenebilir.....	817
N. BİLİRKİŞİ RAPOR VE BEYANLARI ISLAHLA GEÇERSİZ KILINAMAZ (HMK m. 179 f. II).....	817
O. BİLİRKİŞİNİN OY VE GÖRÜŞÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ (HMK m. 282).....	818
1. Hâkim, Bilirkişinin Oy ve Görüşünü Serbestçe Değerlendirir	818

2. Hâkim, Bilirkişinin Oy ve Görüşünü Diğer Delillerle Birlikte Değerlendirir	818
Ö. BİLİRKİŞİ GİDER VE ÜCRETİ (HMK m. 283).....	819
P. BİLİRKİŞİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU	819
1. Türk Ceza Kanunu Bakımından (HMK m. 284, Bilirkişilik Yön. m. 58 f. I)	820
2. 6100 sayılı HMK Bakımından (HMK m. 285 f. I).....	820
a. Devlete Karşı Tazminat Davası Açılabilir (HMK m. 285 f. I, Bilirkişilik Yön. m. 58 f. III)	820
b. Devlet Ödediği Tazminat İçin Sorumlu Bilirkişiye Rücu Eder (HMK m. 285 f. II, Bilirkişilik Yön. m. 58 f. IV)	821
aa. Görüleceği Mahkeme (HMK m. 286 f. II).....	821
bb. Zamanaşımı (HMK m. 287).....	821
&35. KEŞİF.....	823
I. GENEL OLARAK.....	823
II. KEŞİF	824
A. KEŞİF KARARI (HMK m. 288)	824
1. Bilgi Sahibi Olmak İçin Yapılır (HMK m. 288 f. I).....	824
2. Hâkim Gerekliğinde Bilirkişi Yardımına Başvurur (HMK m. 288 f. I).....	825
3. Keşif Kararı Mahkemece Sözlü Yargılamaya Kadar Alınır (HMK m. 288 f. II).....	825
4. Keşif Kararı Talep Üzerine veya Resen Alınabilir (HMK m. 288 f. II)	825
B. KEŞFE YETKİLİ MAHKEME (HMK m. 289)	826
1. Davaya Bakan Mahkeme	826
a. Keşif Konusu, Mahkemenin Yargı Çevresi İçinde İse Davaya Bakan Mahkeme (HMK m. 289 f. I c. 1)	826
b. Keşif Konusu, Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İse (HMK m. 289 f. II)	827

2. Keşif Konusu, Mahkemenin Yargı Çevresi Dışında İse İstinabe Mahkemesi (HMK m. 289 f. I c. 2)	827
a. İstinabe Giderleri (Harçlar K. m. 35)	827
b. İstinabenin Yapılışı	827
aa. Keşfe Taraflar Davet Edilmelidir (HMK m. 197 f. III c. 1).....	827
bb. Keşif Yeri Bildirilmelidir (HMK m. 197 f. III c. 2).....	828
cc. Keşif Zamanı Bildirilmelidir (HMK m. 197 f. III c. 2).....	828
dd. İşlem Konusu Açıklanmalıdır (HMK m. 290 f. I c. 1)	828
C. KEŞFİN YAPILMASI (HMK m. 290)	828
1. Tespitler Mahkeme Tarafından Yapılır	828
a. Yerin Tespiti (HMK m. 290 f. I).....	829
aa. Şeyin Bulunduğu Yerde Yapılabilir.....	829
bb. Şey Getirilebiliyorsa Mahkemede Yapılabilir.....	829
b. Kapsamın Tespiti (HMK m. 290 f. I).....	830
c. Zamanın Tespiti (HMK m. 290 f. I c. 1)	830
2. İlgililer Keşfe Davet Edilir	830
a. Taraflar (varsa Vekilleri) Davet Edilir (HMK m. 290 f. I).....	830
b. Tanıklar Davet Edilir.....	831
c. Bilirkişi Davet Edilir	831
d. Üçüncü Kişi Davet Edilir (HMK m. 291 f. III c. 2)	831
3. İlgililer Keşifte Dinlenilir	831
a. Taraflar Dinlenilir (HMK m. 290 f. I).....	831
b. Tanık Dinlenebilir (HMK m. 259 f. II, 290 f. II c. 1).....	831
c. Bilirkişi Dinlenebilir (HMK m. 288 f. I c. 2, 290 f. II c. 1).....	832

4. Temsili Uygulama Yaptırabilir (HMK m. 290 f. III).....	832
5. Tutanak Düzenlenir (HMK m. 290 f. II).....	832
6. Keşif Görevsiz Mahkemede Yapılmış Olabilir.....	833
7. Zabıt Kâtibinin Bulunması Zorunludur (HMK m. 157).....	834
8. Mübaşir Keşfe Katılır (Yönetmelik m. 165 f. V/d).....	834
D. KEŞFE KATLANMA ZORUNLULUĞU (HMK m. 291).....	834
1. Uymak ve Engelleyici Tutum Ve Davranışlardan Kaçınmak Zorunludur.....	834
a. Taraflar Katlanmak Zorundadır.....	834
b. Üçüncü Kişiler Katlanmak Zorundadır.....	835
2. Üçüncü Kişi İçin Uygun Olan Zamanda Yapılır.....	835
3. Gecikmeyle Zarar Oluşacaksa Bildirim Yapılmaksızın Keşif İcra Edilebilir.....	836
E. KEŞİF ISLAHLA GEÇERSİZ KILINAMAZ (HMK m. 179 f. II).....	836
&36. ADLİ YARDIM.....	837
I. ADLİ YARDIM KOŞULLARI.....	837
A. GEÇİMDE ÖNEMLİ ÖLÇÜDE ZOR DURUMA DÜŞECEK OLMAK (HMK m. 334 f. I).....	837
B. TALEPLERİNİN AÇIKÇA DAYANAKTAN YOKSUN OLMAMASI (HMK m. 334 f. I).....	839
C. YABANCILARIN İÇİN KARŞILIKLILIK ŞARTI BULUNMAK (HMK m. 334 f. II).....	840
D. ADLİ YARDIM TALEBİNDE BULUNMAK.....	840
1. Talepte Bulunabilecekler.....	841
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme (HMK m. 336 f. I).....	841
a. İlk Derece Mahkemesinde Başvuru (HMK m. 336 f. I).....	841
b. Kanun Yollarına Başvuru Sırasında Talep (HMK m. 336 f. III).....	841

aa. İstinaf Yoluna Başvuru Sırasında Talep (HMK m. 336 f. III)	842
bb. Temyiz Yoluna Başvuru Sırasında Talep (HMK m. 336 f. III)	842
3. Eklenecek Belgeler (HMK m. 336 f. II).....	842
a. İddiasının Özeti	843
b. İddiasını Dayandıracığı Deliller	843
c. Mali Durum Belgeleri	843
4. Süresi (HMK m. 336 f. III).....	844
5. Her Türlü Harç ve Vergiden Muafiyet (HMK m. 336 f. IV)	845
II. ADLİ YARDIMIN KAPSAMI.....	845
A. SAĞLADIĞI HUSUSLAR (HMK m. 335 f. I).....	845
B. BÖLÜMSEL YARARLANMA KARARI VERİLEBİLİR (HMK m. 335 f. II).....	845
C. HÜKMÜN KESİNLEŞMESİNE KADAR DEVAM EDER (HMK m. 335 f. III).....	846
D. ÖNCE YAPILAN YARGILAMA GİDERLERİNİ KAPSAMAZ (HMK m. 337 f. III).....	846
III. ADLİ YARDIM TALEBİNİN İNCELENMESİ	846
A. DURUŞMA YAPMAKSIZIN KARAR VERİLEBİLİR (HMK m. 337 f. I)	846
B. KARARLARA KARŞI İTİRAZ (HMK m. 337 f. II)	847
C. RET HALİNDE TEKRAR TALEPTE BULUNULABİLİR (HMK m. 337 f. II).....	847
IV. ADLİ YARDIM KARARININ SONUÇLARI	848
A. ADLİ YARDIM KARARININ KALDIRILMASI (HMK m. 338).....	848
1. Kasten veya Ağır Kusuru Sonucu Yanlış Bilgi Verdiği Ortaya Çıkarsa.....	848
2. Mali Durumunun Yeteri Derecede İyileştiği Anlaşırsa.....	848

B. ADLİ YARDIMLA ERTELENEN YARGILAMA GİDERLERİNİN TAHSİLİ (HMK m. 339)	848
C. ADLİ YARDIM KARARIYLA ATANAN AVUKATIN ÜCRETİNİN ÖDENMESİ (HMK m. 340).....	849
&37. ISLAH	851
I. ISLAHIN KAPSAMI	851
A. GENEL OLARAK (HMK m. 176 f. I, 194).....	851
1. Vakıalar Değiştirilebilir	851
2. Davanın Konusu/Sebebi Değiştirilebilir	852
3. Talep Sonucu Değiştirilebilir	853
4. Vakıa Eklenebilir	853
5. Ek/Yeni Talep Eklenebilir	854
B. ISLAHI GEREKTİRMEYEN DURUMLAR	854
1. Yasak Kapsamında Kalmayan Durumlarda	854
2. Karşı Tarafın Rıza Gösterdięi Durumlarda.....	854
3. Daraltma Kapsamında Kalan Durumlarda	855
4. Maddi Hatanın Düzeltildięi Durumlarda (HMK m. 183)	855
C. ISLAH YOLUNA BAřVURULAMAYACAK DURUMLAR.....	855
1. Tarafın Değiştirilmesi	855
2. İkinci Tanık Listesi Verilmesi (HMK m. 240 f. II).....	856
3. Süresi Geçen İlk İtirazın İleri Sürülmesi.....	857
4. İkinci Dava Açılması.....	857
5. Bozma veya Kaldırma Kararından Sonra Tahkikata İlişkin İşlem Yapılmamış Olması (HMK m. 177 f. II).....	857
6. Feragatin Geçersiz Kılınması.....	858
7. Kabulün Geçersiz Kılınması	859
D. ISLAH YOLUNA BAřVURULABİLECEK DURUMLAR	859
1. Terditli Dava Açılabilir (HMK m. 111).....	859

2. Cevap Dilekçesi Verilebilir (HMK m. 128).....	860
3. Zamanaşımı Defi İleri Sürülebilir	860
4. Dava Yığılması/Objektif Dava Birleşmesi Yapabilir (HMK m. 110).....	860
5. Bozma veya Kaldırma Kararından Sonra Tahkikata İlişkin İşlem Yapılmışsa Verilebilir (HMK m. 177 f. II).....	860
II. ISLAHIN USULÜ	861
A. ISLAHIN ZAMANI	861
1. Kural Olarak (HMK m. 177 f. I)	862
2. Bölge Adliye Mahkemesinde Islah İstenemez (HMK m. 357 f. I).....	862
3. Yargıtay'da Islah İstenemez (HMK m. 177 f. I)	862
B. ISLAHIN SAYISI (HMK m. 176 f. II)	862
C. ISLAHIN ŞEKLİ.....	863
1. Yapılışı Açısından	863
a. Sözlü Olarak (HMK m. 177 f. II).....	863
b. Yazılı Olarak (HMK m. 177 f. II)	863
c. Kötüniyetli Olarak (HMK m. 182).....	864
2. Kapsamı Açısından	864
a. Davanın Tamamen Islahı (HMK m. 180).....	864
b. Kısmen Islah (HMK m. 181).....	865
3. Teminat Açısından (HMK m. 178)	865
4. Yetki Açısından (HMK m. 74 f. I)	866
5. Harç Açısından.....	866
6. İzin Açısından	868
7. Delil Bildirme Açısından.....	868
D. ISLAHIN SONUÇLARI (HMK m. 179)	869
&38. HÜKÜM	871
I. GENEL OLARAK.....	871

II. KARAR	872
A. ARA KARARLARI	872
B. NİHAİ KARAR	872
1. Esasa İlişkin Nihai Karar/Hüküm (HMK m. 294 f. I, cümle 2)	873
2. Usule İlişkin Nihai Karar	875
III. HÜKÜM	875
A. HÜKMÜN VERİLMESİ VE TEFHİMİ (HMK m. 294)	875
1. Hüküm Yargılamanın Sona Erdiği Duruşmada Verilir (HMK m. 294 f. II)	875
2. Hüküm Yargılamanın Sona Erdiği Duruşmada Tefhim Olunur (HMK m. 294 f. II)	875
a. Hükümün Tefhimini, Duruşmada Bulunanlar Ayakta Dinlemelidir (HMK m. 294 f. V)	876
b. Hükme İlişkin Hususlar, Niteliğine Aykırı Düşmedikçe, Usule İlişkin Nihai Kararlar Hakkında Da Uygulanmalıdır (HMK m. 294 f. VI)	876
3. Hükümün Tefhimi Hüküm Sonucunun Duruşma Tutanağına Geçirilerek Okunması Suretiyle Yapılmalıdır (HMK m. 294 f. III)	876
4. Gerekçeli Kararın Tefhim Tarihinden Başlayarak Bir Ay İçinde Yazılması Gerekir (HMK m. 294 f. IV)	876
5. Usulüne Uygun Açılmış Tüm Davalar Hakkında Ayrı Hüküm Kurulması Gerekir	877
B. HÜKMÜN KAPSAMI (HMK m. 297)	878
1. Hükümün Hangi Millet Adına Verildiği İbaresini (HMK m. 297 f. I)	878
2. Hükümü Veren Mahkeme (HMK m. 297 f. I/a)	878
3. Hükümü Veren Hâkim ve Zabıt Kâtibinin Ad ve Soyadları İle Sicil Numaraları (HMK m. 297 f. I/a)	879
4. Hükümün Hangi Sıfatla Verildiği (HMK m. 297 f. I/a)	880

5. Tarafların Kimlikleri ve Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası (HMK m. 297 f. I/b, 5490 sayılı Kanun m. 27).... 881
 - a. Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre 881
 - b. Nüfus Hizmetleri Kanununa Göre..... 881
 - aa. Tarafların Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası ... 882
 - bb. Tarafların Adı, Soyadı..... 883
 - cc. Tarafların Doğum Yeri ve Tarihi 883
 - dd. Tarafların Baba ve Ana Adları 884
 - ee. Kadının Evlenmeden Önceki Soyadı ve Aile Kütüğünde Kayıtlı Olduğu Yer Bilgileri..... 884
 - ff. Evlilik İçinde Doğmuş Çocuklar ve Bunların Kimlik Bilgileri..... 885
6. Varsa Tarafların Kanuni Temsilci ve Vekillerinin Ad ve Soyadları İle Adresleri (HMK m. 297 f. I/b) 885
7. Tarafların İddia ve Savunmalarının Özeti (HMK m. 297 f. I/c) 885
8. Tarafların Anlaştıkları ve Anlaşamadıkları Hususlar (HMK m. 297 f. I/c) 886
9. Tarafların Çekişmeli Vakıalar Hakkında Toplanan Delilleri (HMK m. 297 f. I/c)..... 887
10. Delillerin Tartışılması ve Değerlendirilmesi (HMK m. 297 f. I/c) 887
 - a. Gerekçenin Yazılmaması 887
 - b. Gerekçenin Doğru Olmaması..... 888
 - c. Gerekçenin Çelişkili Olması 888
 - aa. Kendi İçinde Çelişkili 889
 - bb. Hüküm Fıkrası İle Çelişkili..... 889
11. Sabit Görülen Vakıalarla Bunlardan Çıkarılan Sonuç ve Hukuki Sebepleri (HMK m. 297 f. I/c) 890
 - a. Sabit Görülen Vakıalar Açıklanmalıdır..... 890

b. Sabit Görülen Vakıyalardan Çıkarılan Sonuç ve Hukuki Sebepleri Açıklanmalıdır	890
12. Hüküm sonucu (HMK m. 297 f. I/ç).....	891
13. Yargılama Giderleri (HMK m. 297 f. I/ç).....	891
14. Taraflardan Alınan Avansın Harcanmayan Kısımının İadesi (HMK m. 297 f. I/ç)	891
15. Kanun Yolları ve Süresi (HMK m. 297 f. I/ç)	892
16. Hükümün Verildiği Tarih (HMK m. 297 f. I/d).....	892
17. Hâkim ve Zabıt Kâtibinin İmzaları (HMK m. 297 f. I/d, 298 f. IV, 299)	892
18. Gerekçeli Kararın Yazıldığı Tarih (HMK m. 297 f. I/e).....	893
19. Hükümün Sonuç Kısmı (HMK m. 297 f. II).....	893
a. Gerekçeye Ait Herhangi Bir Söz Tekrar Edilmemelidir	893
b. Sıra Numarası Altında; Açık, Şüphe ve Tereddüt Uyandırmayacak Şekilde Yazılmalıdır	894
aa. Taleplerden Her Biri Hakkında Verilen Hüküm.....	894
bb. Taraflara Yüklenen Borç ve Tanınan Haklar.....	894
C. BOŞANMA HÜKMÜNÜN YAZILMASI (HMK m. 298)	895
1. Hükümü Veren Hâkim Tarafından Yazılmalıdır (HMK m. 298 f. I).....	895
2. Gerekçeli Karar Tefhim Edilen Hüküm Sonucuna Aykırı/ Gerekçeli Kararla Kısa Karar Arasında Çelişki Olmamalıdır (HMK m. 298 f. II)	895
a. Tefhim Edilende Hüküm Varken Gerekçeli Kararda Hüküm Kurulmaması.....	896
b. Tefhim Edilende Hüküm Yokken Gerekçeli Kararda Hüküm Kurulması.....	897
c. Tefhim Edilenle Gerekçeli Kararda Hukuki Sebebi Değiştirerek Hüküm Kurulması.....	898
d. Tefhim Edilenle Gerekçeli Karar Arasında Farklı Hüküm Kurulması.....	899

3. Kararın Yazılan Gerekçesi Yazılan Hüküm Sonucuna Aykırı Olmamalıdır	899
a. Hüküm Fıkrasında Yazılmayanın Gerekçe Bölümünde Yazılmış Olması Çelişkiyi Ortadan Kaldırmaz	900
b. Tarafların Çelişkiyi Temyiz Sebebi Yapıp Yapmamış Olması Etkili Değildir	901
D. BOŞANMA HÜKMÜ HAKKINDA YAPILACAK İŞLEMLER	902
1. Boşanma Hükümünün Aslı Hakkında Yapılacak İşlemler (HMK m. 300).....	902
2. Boşanma Hükümünün Nüshası Hakkında Yapılacak İşlemler.....	902
a. Nüshalar/İlam Yazı İşleri Müdürü Tarafından Taraflardan Her Birine Makbuz Karşılığında Verilir (HMK m. 301 f. I)	902
b. Kendisine Nüsha/İlam Verilmeyene Gecikmeksizin Tebliğ Edilir (HMK m. 301 f. I).....	902
c. Hükümün Bir Nüshası Dosyasında Saklanır (HMK m. 301 f. I)	903
d. Hüküm Nüshalarının Farklı Olması Hâlinde Karar Kartonundaki Esas Alınır (HMK m. 301 f. III).....	903
e. Taraflar, Harcının Ödenmiş Olup Olmamasına Bakılmaksızın İlamı Her Zaman Alabilir (HMK m. 302 f. I)	903
3. Boşanma Hükümüne Kesinleşme Şerhi Verilmesi.....	903
E. BOZMA SONRASI HÜKÜM.....	908
F. BOŞANMAYA İLİŞKİN KESİNLEŞEN İLAMLAR ZAMANAŞIMINA UĞRAMAZ	909
&39. HÜKMÜN TASHİHİ	911
I. GENEL OLARAK.....	911
II. BOŞANMA HÜKMÜNÜN TASHİHİ	911
A. TASHİHİN KONUSU (HMK m. 304 f. I)	911

1. Yazı Hataları	912
a. Tarihlerde.....	912
b. Tarafların İsimlerinde	912
c. Tarafların Sıfatlarında.....	912
d. Diğer Yazım Hatalarında	913
2. Hesap Hataları.....	913
3. Diğer Benzeri Açık Hatalar.....	913
B. TASHİH USULÜ.....	913
1. Mahkemece Resen Düzeltilebilir (HMK m. 304 f. I).....	913
2. Taraflardan Birinin Talebi Üzerine Düzeltilebilir (HMK m. 304 f. I).....	914
3. Hüküm Tebliğ Edilmişse Taraflar Dinlenerek Düzeltilebilir (HMK m. 304 f. I).....	914
4. Hüküm Tebliğ Edilmemişse Taraflar Dinlenmeden Düzeltilebilir (HMK m. 304 f. I).....	914
5. Tashih Yazılır, İmzalanır ve Mühürlenir (HMK m. 304 f. II)	914
&40. HÜKMÜN TAVZİHİ.....	915
I. TAVZİHİN KONUSU (HMK m. 305).....	915
A. HÜKMÜN YETERİNCE AÇIK OLMAMASI	915
B. HÜKMÜN İCRASINDA TEREDDÜT UYANDIRMASI.....	916
C. HÜKMÜN BİRBİRİNE AYKIRI FIKRALAR İÇERMESİ.....	917
II. TAVZİHİN ZAMANI (HMK m. 305)	917
III. TAVZİHİN ŞEKLİ (HMK m. 305).....	917
A. HÜKMÜN AÇIKLANMASI İSTENEBİLİR.....	917
B. TEREDDÜDÜN GİDERİLMESİ İSTENEBİLİR.....	917
C. AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ İSTENEBİLİR	917
IV. TAVZİH İLE YAPILAMAYACAKLAR	918
A. HAKLAR VE YÜKLENEN BORÇLAR SINIRLANDIRILAMAZ.....	918

B. HAKLAR VE YÜKLENEN BORÇLAR GENİŞLETİLEMEZ	918
C. HAKLAR VE YÜKLENEN BORÇLAR DEĞİŞTİRİLEMEZ	919
V. TAVZİH USULÜ (HMK m. 306).....	920
A. TAVZİH DİLEKÇEYLE TALEP EDİLEBİLİR (HMK m. 306 f. I)	920
B. TAVZİH HÜKMÜ VEREN MAHKEMEDEN İSTENEBİLİR (HMK m. 306 f. I)	920
C. TAVZİH DİLEKÇESİ KARŞI TARAF TAEBLİĞ EDİLİR (HMK m. 306 f. I)	921
D. TAVZİHE CEVAP TALEP EDENE TEBLİĞ EDİLİR (HMK m. 306 f. I)	922
E. TAVZİH TALEBİ KARARA BAĞLANIR (HMK m. 306 f. II)	922
F. TAVZİH KARARI YAZILIR, İMZALANIR VE MÜHÜRLENİR (HMK m. 306 f. III)	923
&41. HÜKMÜN TAMAMLANMASI	925
I. GENEL OLARAK	925
II. KONUSU (HMK m. 305/A f. I)	925
A. YARGILAMADA İLERİ SÜRÜLEN HUSUSUN TAMAMLANMASI.....	926
B. KENDİLİĞİNDEN HÜKME GEÇİRİLMESİ GEREKLİ HUSUSUN TAMAMLANMASI.....	926
III. GÖREVLİ MAHKEME.....	926
A. İLK DERECE MAHKEMESİNDEN İSTENEBİLİR.....	926
B. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİNDEN İSTENEBİLİR.....	927
C. YÜKSEK MAHKEMEDEN İSTENEBİLİR	927
IV. TALEP	928
V. SÜRE	928
VI. TAMAMLAMA USULÜ (HMK m. 306)	928

A. TAMAMLAMA DİLEKÇEYLE TALEP EDİLEBİLİR (HMK m. 306 f. I).....	928
B. TAMAMLAMA HÜKMÜ VEREN MAHKEMEDEN İSTENEİLİR (HMK m. 306 f. I).....	929
C. TAMAMLAMA DİLEKÇESİ KARŞI TARAFA TEBLİĞ EDİLİR (HMK m. 306 f. I).....	929
D. TAMAMLAMAYA CEVAP TALEP EDENE TEBLİĞ EDİLİR (HMK m. 306 f. I).....	929
E. TAMAMLAMA TALEBİ KARARA BAĞLANIR (HMK m. 306 f. II).....	929
F. TAMAMLAMA KARARI YAZILIR, İMZALANIR VE MÜHÜRLENİR (HMK m. 306 f. III).....	929
VII. KANUN YOLU.....	930
A. İSTİNAF YOLU.....	930
B. TEMYİZ YOLU.....	930

ALTINCI BÖLÜM

EVLENMENİN BUTLANI İLE KARŞILAŞTIRMA

&42. EVLENMENİN BUTLANI İLE KARŞILAŞTIRMA.....	931
I. GENEL OLARAK.....	931
II. BENZERLİKLER.....	931
A. EVLİLİĞE SON VERMEK.....	931
B. HÂKİM KARARI İLE SONLANMA.....	931
C. BİTİRİCİ SAYIM.....	932
III. FARKLAR.....	932
A. DAVA AÇMADA TERCİH OLANAĞI.....	932
B. DAVA TÜRÜNDE TERCİH OLANAĞI.....	933
1. Sadece İptal Davası Açılmışsa.....	933
2. İptal Olmazsa Boşanma Davası Açılmışsa.....	934
3. Sadece Boşanma Davası Açılmışsa.....	934

YEDİNCİ BÖLÜM
NÜFUS İŞLEMLERİ

&43. NÜFUS İŞLEMLERİ	935
I. GENEL OLARAK	935
A. İŞLENECEK KİŞİSEL BİLGİLER (NHK m. 7)	936
B. BOŞANMA KÜTÜĞÜ (NHK m. 7/d)	936
C. YABANCI MUAMELESİNE TABİ TUTULAMAYACAKLAR	938
D. YERSEL YAZIMDAN ÖNCE OLUŞAN SEBEPLERİN VARLIĞI	942
E. NÜFUS KAYDININ KAPATILMASI	942
F. YANLIŞ ŞERHİN KALDIRILMASI İSTENEBİLİR	946
G. BOŞANMADAKİ KUSUR AD DEĞİŞTİRMEYE SEBEP OLUŞTURMAZ	947
II. BOŞANMA KARARLARINDA BULUNMASI GEREKLİ HUSUSLAR (NHK m. 27)	948
III. BOŞANMA TARİHİ (NHUY m. 27)	948
A. TÜRK MAHKEMESİNDEN VERİLEN BOŞANMA KARARI	948
B. YABANCI ÜLKE MAKAMLARINCA VERİLEN BOŞANMA KARARI	949
1. Tanıma/Tenfiz Kararı Verilmesi	949
2. Yetkili Kurumlar Tarafından Aile Kütüklerine Tesciline Karar Verilmesi	949
IV. BOŞANMA KARARLARININ BİLDİRİMİ VE TESCİLİ	950
A. BİLDİRİM SÜRESİ VE YÜKÜMLÜLÜĞÜ	950
B. BİLDİRİMİN TESCİLİ	950
1. 20.01.1986 Tarihli Genelgeden Önce Kesinleşmiş Mahkeme Kararları	950
2. Boşanma Kararı Kesinleşmeden Eşlerden Birinin Ölümü	951

V. BOŞANAN KADININ SOYADI VE HANESİ (NHUY m. 28).....	951
A. BOŞANAN KADININ SOYADI VE HANESİ.....	952
1. Kocasının Soyadını Kullanmasına İzin Verilmemişse (TMK m. 173, f. I)	952
2. Kocasının Soyadını Kullanmasına İzin Verilmişse (TMK m. 173, f. II).....	953
B. DUL OLARAK EVLENİP BOŞANAN KADININ SOYADI VE HANESİ.....	954
1. Bekârlık Soyadını Taşmasına İzin Verilmesini Aile Mahkemesinden İsteyebilir	954
2. Bekârlık Soyadını Taşmasına İzin Verilmesini Yazılı Olarak veya E-Başvuru İle Talep Edebilir	955
C. BOŞANDIĞI EŞİNİN SOYADINI KULLANMASINA İZİN VERİLEN KADININ SOYADI VE HANESİ.....	955
1. Evlenmeden Önceki Soyadıyla Eşinin Soyadını Birlikte Kullanmak İstemişse	955
2. Evlenmeden Önceki Soyadını Kullanmak İstemişse.....	955
D. EVLENMEYLE TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAZANIP BOŞANAN KADININ SOYADI VE HANESİ.....	956
E. BOŞANMA KARARINDA SOYADI BELİRTİLMEYEN BOŞANAN KADININ SOYADI VE HANESİ.....	956
F. TANIMA/TENFİZ KARARI VERİLEREK BOŞANAN KADININ SOYADI VE HANESİ.....	956
G. YETKİLİ KURUMLAR TARAFINDAN AİLE KÜTÜKLERİNE TESCİLİNE KARAR VERİLEREK BOŞANAN KADININ SOYADI VE HANESİ.....	957
VI. BOŞANMA HALİNDE ÇOCUĞUN HANESİ.....	957
VII. BOŞANMANIN İPTALİ KARARLARI (NHUY m. 29)	958
VIII. YABANCI DEVLET MAKAMLARINCA VERİLMİŞ BOŞANMA KARARLARI (NHUY m. 60)	958
IX. ÇOK UYRUKLU VATANDAŞLARIMIZIN BOŞANMA OLAYLARININ TESCİLİ	959

SEKİZİNCİ BÖLÜM
KANUNLAR İHTİLÂFI KURALLARI

& 44. KANUNLAR İHTİLÂFI KURALLARI	961
I. GENEL OLARAK.....	961
II. KAPSAMI.....	962
A. UYGULANACAĞI HALLER.....	962
1. Boşanma (TMK m. 161-184).....	962
2. Ayrılık (TMK m. 170-172)	963
3. Ölüm (TMK m. 28 f. I).....	964
4. Ölüm Karinesi (TMK m. 31, 44 f. I).....	965
5. Fesih (TMK m. 32 f. I, 131).....	966
B. UYGULANMAYACAĞI HALLER.....	967
1. Vatandaşlık.....	967
2. Geçersiz Evlilik.....	967
3. Geçici Tedbir Talepleri (MÖHUK m. 14, f. IV)	968
III. BAĞLAMA KURALI (MÖHUK m. 14).....	968
A. BASAMAKLI OLARAK DÜZENLENMİŞTİR.....	968
1. MÜŞTEREK BAĞLAMA NOKTASI.....	968
a. Eşlerin Müşterek Millî Hukuku.....	969
b. Müşterek Mutad Mesken Hukuku.....	972
2. TÜRK HUKUKUNUN BAĞLAMA NOKTASI OLUŞU	973
B. DEĞİŞKEN OLARAK DÜZENLENMİŞTİR.....	975
IV. UYGULAMA ALANI.....	975
A. BOŞANMA VE AYRILIK SEBEPLERİ.....	975
1. Boşanmaya Sebebiyet Veren Vakıalar	976
2. Boşanmada Kusur	976

3. Boşanmada Çekilmezlik	976
B. BOŞANMA VE AYRILIĞIN HÜKÜMLERİ	976
1. Yasal Bekleme Süresi (TMK m. 132).....	977
2. Boşanan Kadının Soyadı (TMK m. 173)	977
3. Maddi Tazminat (TMK m. 174 f. I).....	978
4. Manevi Tazminat (TMK m. 174 f. II).....	980
5. Yoksulluk Nafakası (TMK m. 175, MÖHUK m. 14 f. II) ...	981
6. Velayet (TMK m. 336 f. III)	981
7. Kişisel İlişki (TMK m. 182, f. I)	983
V. UYGULAMA ALANI DIŞINDA KALANLAR.....	985

DOKUZUNCU BÖLÜM

YABANCI ÜLKE MAKAMLARINCA VERİLEN BOŞANMA KARARLARININ NÜFUS KÜTÜĞÜNE TESCİLİ

&45. YABANCI ÜLKE MAKAMLARINCA VERİLEN BOŞANMA KARARLARININ NÜFUS KÜTÜĞÜNE TESCİLİ (NHK m. 27/A).....	987
I. BAŞVURU KONUSU KARARLAR.....	987
II. BAŞVURU YAPILACAK MERCİLER	988
A. YURT DIŞINDA BAŞVURU	988
B. YURT İÇİNDE BAŞVURU	989
1. Türkiye’de Yerleşim Yeri Varsa.....	989
2. Türkiye’de Yerleşim Yeri Yoksa	989
III. BAŞVURU USULÜ	990
A. TARAFLARCA BAŞVURU	990
1. Bizzat Başvuru.....	991
2. Kanuni Temsilcileri Aracılığıyla Başvuru	991
3. Vekilleri Aracılığıyla Başvuru.....	991

4. Tek Başına Başvuru.....	991
a. Taraflardan Birinin Ölmüş Olması.....	991
b. Taraflardan Birinin Yabancı Olması	992
B. HUKUKİ YARARI BULUNANLARIN BAŞVURUSU	992
IV. BAŞVURUDA GEREKLİ BELGELER.....	992
V. BAŞVURU İNCELEME KOMİSYONU	994
A. KOMİSYONUN TÜRKİYE’DE OLUŞTURULMASI	994
B. KOMİSYONUN DIŞ TEMSİLCİLİKLERDE OLUŞTURULMASI	995
VI. KOMİSYONUN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI	995
VII. AİLE KÜTÜĞÜNE TESCİL	997
VIII. TESCİLİ REDDEDİLEN KARARLARIN TANINMASI	998
KAVRAM DİZİNİ	999
ÖMER UĞUR GENÇCAN’IN YAŞAM ÖYKÜSÜ	1033
ÖMER UĞUR GENÇCAN’IN ÇALIŞMALARINDAN “BİR KISMI” ..	1035

KAYNAKÇA

- AKGÜN, Zerrin: Boşanma Hukuku, İstanbul 1949
- AKINCI, Ziya; GÖKYAYLA Cemile DEMİR: Milletlerarası Aile Hukuku, İstanbul-2010
- AKKAYA, Tolga: Medeni Usul Hukuk Bakımından Boşanma Davası, Ankara-2017
- AKINCI, Ziya; GÖKYAYLA Cemile DEMİR: Milletlerarası Aile Hukuku, İstanbul-2010
- AKINTÜRK, Turgut: Aile Hukuku, Ankara 2002
- AKINTÜRK, Turgut/ATEŞ, Derya: Aile Hukuku, İstanbul-2024
- ARSEBÜK, Esat: Aile Hukuku, Ankara 1940
- CEYLAN, Ebru: Türk ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, Doktora Tezi, İstanbul-2006.
- DURAL, Mustafa; ÖĞÜZ, Tufan; GÜMÜŞ, Alper: Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku, İstanbul-2024
- EGGER, August: Aile Hukuku (Çev. Tahir Çağa) İstanbul 1943
- ERDEM, Mehmet; MAKARACI-BAŞAK, Aslı: Aile Hukuku, Ankara-2022
- FEYZİOĞLU, Feyzi N.: Aile Hukuku, İstanbul 1986
- HATEMİ Hüseyin, SEROZAN, Rona: Aile Hukuku, İstanbul 1993
- İNAN, Ali Naim: Medenî Hukuk, Ankara-2005
- KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Aile Hukuku, Ankara-2024
- KÖPRÜLÜ, Bülent-KANETİ, Selim: Aile Hukuku, İstanbul 1985-1986
- OĞUZMAN Kemal, BARLAS Nami: Medenî Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, İstanbul 2000

- OĞUZMAN Kemal, DURAL Mustafa: Aile Hukuku, İstanbul 1994
- OĞUZOĞLU, H.Cahit: Aile Hukuku, Ankara 1949
- ÖZTAN, Bilge: Aile Hukuku, Ankara 2005
- ÖZTAN, Bilge: Medenî Hukukun Temel Kavramları, Ankara-2009
- SAYMEN, Ferit Hakkı-ELBİR, Halid Kemal: Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku, İstanbul 1960
- SCHWARZ, Andreas B.: Aile Hukuku (Çev. Bülent Davran), İstanbul 1946
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi: Türk Aile Hukuku, İstanbul 1984
- TOPAK, Süleyman: Boşanma Davalarında Yargılama Usulü, İstanbul-2021
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet: Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku, İstanbul 1965
- YALÇINKAYA, Namık, KALELİ, Şakir: Boşanma Hukuku, Ankara 1987
- YILMAZ, Canan: Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarına Göre Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi, Ankara-2016
- YILMAZ, Süleyman: Aile Hukuku, Ankara-2023
- YILMAZ, Ejder: Hukuk Sözlüğü, Ankara-2002
- ZEVKLİLER, Aydın: Medeni Hukuk, Ankara 1997
- ZEVKLİLER, Aydın, HAVUTÇU, Ayşe: Medeni Hukuk (Temel Bilgiler), Ankara-2004.
- ZEVKLİLER Aydın, HAVUTÇU Ayşe / GÜRPINAR Damla,: Medenî Hukuk, Temel Bilgiler, Ankara-2008
- ZEVKLİLER, Aydın, CUMALIOĞLU, Emre/ACABEY, Mehmet Beşir: Aile Hukuk, Ankara-2024